

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

Magisterské kombinované studium
2010 – 2012

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Pavla Zatloukalová

Úloha médií při informování o problematice padělaní a
pozměnění peněz

Praha 2012

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Helena Havlíková

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Master Combined Studies
2010 - 2012

DIPLOMA THESIS

Pavla Zatloukalová

The function of the media when providing information relating to
money forgery and fraudulent alternation of money

Prague 2012

The diploma Thesis Work Supervisor:

PhDr. Helena Havlíková

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 10.03.2012

Pavla Zatloukalová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat celé své rodině za podporu během celého studia, hlavně otci Zdeňku Zatloukalovi. Dále Janu Brychtovi za jeho cenné rady a psychickou podporu, svému vedoucímu odboru hospodářské kriminality plk. Mgr. Jiřímu Kubrychtovi za trpělivost, Mgr. Václavovi Sochorovi a Bc. Soně Budské. Velké díky patří mému vedoucímu diplomové práce PhDr. Heleně Havlíkové za odborné vedení, pomoc a cenné rady při zpracování této práce.

Anotace

První část této diplomové práce je zaměřena na problematiku padělání a pozměnění peněz z pohledu trestního práva a pojednává o trestně právní a technické ochraně bankovek. Dále se zaměřuje na pachatele tohoto trestného činu, jejich motiv, který je vede ke spáchání trestného činu padělání a pozměnění peněz a hlavně modus operandi, který v této problematice hraje značnou roli. Neméně důležitou funkci v této problematice mají i média, která plní nejen funkci informativní, ale i preventivní.

Druhá část diplomové práce definuje zásady poskytování informací Policií České republiky a získaný teoretický základ aplikuje na spolupráci Policie České republiky s masmédií. Věnuje se i úloze ČNB při informování o problematice padělání a pozměnění peněz a způsobu prezentace této problematiky veřejnosti. Závěrem jsou popsány konkrétní případy padělání, způsob jejich řešení, charakteristiku pachatelů a mediální pokrytí těchto případů. Práci uzavírá výzkum, který zkoumá povědomí veřejnosti o problematice padělaných platebních prostředků.

Klíčové pojmy

Bankovky

Padělání

Policie České republiky

Média

Pachatel

Česká národní banka

Trestný čin

Komunikace

Spolupráce

Informace

Annotation

First part of this work is focused on problem of falsification and modification of money in the view of criminal law and technical protection of banknotes. Next part is about actors of criminal behavior, their motive, leading to committing crime and falsifying money and mainly about modus operandi, which is very important in this segment of criminality. Same important is role of media, not only as information power, but preventive actions too.

Second part of my work is reflecting and analyzing role of media in cooperation with Police of Czech republic in informing about problematic of falsification a it's way of public presentation. At the end of work is described role of Czech National Bank in communication with public, some concrete case of falsifying money and research about awareness of problematic of counterfeiting.

Key words

Banknote

Counterfeiting

Police of Czech republic

Medium

Perpetrator

Czech national bank

Crime

Communication

Cooperation

Information

OBSAH

ÚVOD	8
1. ÚVOD DO PROBLEMATIKY PLATEBNÍCH PROSTŘEDKŮ – HISTORIE PLATEBNÍCH PROSTŘEDKŮ	11
2. NEJČASTĚJI PADĚLANÉ PLATEBNÍ PROSTŘEDKY- HISTORIE PADĚLÁNÍ PLATEBNÍCH PROSTŘEDKŮ	17
2.1 Česká měna a její ochranné prvky	21
2.1.1 Vodoznak	23
2.1.2 Ochranný okénkový proužek	24
2.1.3 Ochranná vlákna.....	25
2.1.4 Soutisková značka.....	25
2.1.5 Skrytý obrazec.....	26
2.1.6 Opticky proměnlivá barva.....	26
2.1.7 Iridiscentní pruh	27
2.1.8 Mikrotext.....	27
2.1.9 Eurion konstelace	28
2.2 Americká měna – USD	30
2.3 Evropská měna – EURO	37
2.4 Platební karty a tzv. skimmovací zařízení	40
3. PADĚLÁNÍ A POZMĚNĚNÍ PENĚZ JAKO TRESTNÝ ČIN	44
3.1 Z pohledu trestního zákona č. 140/1961 Sb.....	46
3.2. Z pohledu trestního zákoníku č. 40/2009 Sb.....	48
4. PACHATELÉ TRESTNÉHO ČINU PADĚLÁNÍ A POZMĚNĚNÍ PENĚZ	57
4.1 Nezletilí pachatelé	58
4.2 Mladiství pachatelé.....	59
5. MÉDIA A JEJICH INFORMAČNÍ ROLE	61
5.1 Svoboda slova a právo na informace	63
6. ZÁSADY POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ	65
6. 1 Zásady poskytování informací podle trestního řádu.....	66

6.2	Poskytování informací podle závazných pokynů policejního prezidenta Policie ČR	70
6.3	Poskytování informací prostřednictvím tiskového mluvčího Policie ČR	72
7.	ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA	74
7.1	Česká národní banka a informování o padělaných bankovkách.....	75
7.2	Postup při setkání s padělanou bankovkou	79
8.	JEDNOTLIVÉ PŘÍPADY KRAJSKÉHO ŘEDITELSTVÍ SČ KRAJE	82
8.1	Padělky za 1,5 milionů korun	83
8.1.1	Popis případu.....	83
8.1.2	Medializace případu	84
8.1.3	Závěr.....	84
8.2	Dva kamarádi udávali padělky	85
8.2.1	Popis případu.....	85
8.2.2	Medializace	85
8.2.3	Závěr.....	86
8.3	Partneři udávali padělky na Kladně	87
8.3.1	Popis případu.....	87
8.3.2	Medializace	88
8.3.3	Závěr.....	88
9.	VÝZKUM – ROLE MÉDIÍ PŘI ROZŠIŘOVÁNÍ POVĚDOMÍ O PADĚLANÝCH BANKOVKÁCH.....	89
	ZÁVĚR.....	922
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	93
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	95
	SEZNAM PŘÍLOH	97
	ÚMLUVA	I
	PRVNÍ ČÁST	I

ÚVOD

Vznik kategorie peněz jako všeobecného ekvivalentu a přechod od předmincovních platidel k označeným kouskům drahých kovů měl na společenský vývoj a rozvoj ekonomiky ve všech částech světa obrovský vliv. Tuto skutečnost lze hodnotit z různých aspektů. Fakt, že právo vydávat peníze si přisvojily nejvyšší autority vládnoucí na určitém teritoriu, měl být vyvážen povinnostmi vladařů pečovat o kvalitu mincí. Autorita vydávající mince měla garantovat především hmotnost a ryzost mincí, tedy jejich hodnotu. Peníze vydávané s určitou garancí kvality se staly motorem obchodu a trh postupem doby vyžadoval mince se stále vyšší kupní silou. Tak se během staletí měnila ražba malých denárů ve větší groše a ještě později na velké tolary. Vedle stříbrných mincí obíhaly i mince zlaté, které se ve druhé polovině devatenáctého století staly jakýmsi symbolem zlatého standardu, tedy ekonomického modelu, v němž měnové jednotky byly definovány váhovým množstvím zlata a bankovky byly směnitelné za zlaté mince. Ze všech období – antiky, gotiky, renesance či baroka – se zachovalo nepřehledné množství velmi krásných ražeb.¹

„ Čím více peněz, tím méně svědomí“, prohlásil Maxim Gorkij. Tento citát úzce souvisí s problematikou padělání a pozměnění peněz. Pachatelé trestného činu padělání a pozměnění peněz jsou většinou lidé, jejichž touha po penězích je větší než malá a nebrání jim ani to, že se ocitají za hranicí zákona. I když ne vždy je cílem pachatelů zbohatnout. Čím dál tím častěji se pachateli těchto trestných činů stávají mladiství a nezletilí. Ti se ale nestávají pachateli trestných činů proto, že by tolik toužili po penězích, ale z úplně jiného důvodu – naplnění volného času. Poté už je pouze krok od toho, aby zkusili padělanou bankovku někde uplatnit.

Cílem této práce je podat ucelený pohled na problematiku padělání a pozměnění peněz a úlohu médií při informování o této problematice. Roli médií chci zkoumat nejen z pohledu orgánů činných v trestním řízení, kteří se

---

¹ SINGER, Miroslav, et al. *Česká měna-panttheon českých bankovek*. 1. vyd. Praha: Dny české státnosti o.p.s., 2011. ISBN 978-80-904980-0-6.

touto problematikou zabývají, ale i pohledem laické veřejnosti a její ochrany před padělanými bankovkami. V dnešní době je padělání a pozměnění peněz velkým problémem a veřejnost nemá dostatek informací o tom, jak rozpoznat padělanou bankovku od pravé nebo jak se zachovat v případě setkání se s padělkem. I když stát klade velký důraz na ochranné prvky bankovek a vynakládá na to nemalé finanční prostředky, odborných publikací na toto téma je velice málo. Je pravdou, že Česká národní banka má na svých webových stránkách velmi kvalitní informace nejen o tuzemské, ale i zahraniční měně, a to především o jejích ochranných prvcích. Jsou tam uvedeny i přesné informace, jak postupovat při setkání s padělanou bankovkou. Bohužel je otázkou, kolik lidí se na webové stránky ČNB podívá. Praxe bývá taková, že do té doby, než se člověk setká s padělkem, prakticky ani neví, že nějaké existují. A poté se diví, že mu hodnotu bankovky nikdo nenahradí. Pokud se jedná o padělanou bankovku v nominální hodnotě 5.000 Kč, je ztráta takto vysoké finanční částky pro mnoho lidí značná.

Největší roli při výběru tématu mé diplomové práce hrálo moje zaměstnání. Již pátým rokem jsem zaměstnána jako policistka ve službě kriminální policie a vyšetřování, odbor hospodářské kriminality na Krajském ředitelství policie Středočeského kraje. Právě problematika padělání a pozměnění peněz je mojí pracovní náplní. Chtěla jsem využít nejenom své teoretické znalosti ohledně padělaných peněz, ale hlavně praktické zkušenosti z řešených případů, přičemž nejzajímavější z nich jsou v této diplomové práci uvedeny. Dalším důvodem bylo i to, že trestný čin padělání a pozměnění peněz je velice závažná trestná činnost a mnoho lidí tuto problematiku podceňuje. Nejen, že laická veřejnost si často ani neuvědomuje, že může přijít do styku s padělanými bankovkami, ale vůbec neví, podle čeho mohou rozpoznat padělanou bankovku od pravé.

V této diplomové práci nenajdeme žádný návod jak padělat bankovky, ani podrobné informace o tom, jakou techniku při padělání používají dnešní pachatelé. Dnešní pachatelé jsou vynalézaví a nepotřebují žádné rady, protože si poradí sami. Záměrem mé práce je poukázat na to, že trestný čin padělání a pozměnění peněz je vysoce společensky nebezpečný a ročně způsobuje státu

velké finanční ztráty. Důležitou roli v tomto směru hrají masmédia a to nejen při informování o různých případech padělatelů, ale i při informování veřejnosti o této problematice.

1. Úvod do problematiky platebních prostředků – historie platebních prostředků

Z historie není přesně známo, kdy byl poprvé použit nějaký typ platebního prostředku. Nejznámějším platebním prostředkem jsou určitě mince a papírové bankovky. Dále sem ovšem patří i šeky a platební karty. Nejstarší písemné záznamy, staré asi 4500 let, pochází z oblasti starověké Mezopotámie, zhruba z oblasti dnešního Iráku. Je známo, že lidé jako platidla nejprve používali různé materiály. Následně bylo jako platidlo využíváno vážené množství stříbra a pak už zbýval pouze krok k vyhotovování mincí. První byly vyraženy kolem r. 640 až 630 př. n. l. v Lýdii (dnešní západní Turecko). Teprve v 17. a 18. století se objevily první papírové peníze. Přitom už Číňané v 11. století tiskli papírové stvrzenky v pevných hodnotách a užívali je jako peníze.²

První papírové peníze, které obíhaly na našem území v rámci tehdejšího Rakouska, se nazývaly bankocedule neboli bankocetle. Vydala je Vídeňská městská banka (Wiener-Stadt-Banco) roku 1762 za vlády Marie Terezie, která se rozhodla tímto způsobem získat potřebné finanční prostředky na stále stoupající státní výdaje. První emise měla nominály 5, 10, 25, 50 a 100 zlatých. Po návratu do banky byly tyto papírové peníze zničeny. Úspěšné získání úvěru uvedeným způsobem postupně vedlo k dalším emisím. Stále stoupající náklady na vedení války s Napoleonem však byly hrazeny už nekrytými emisemi, takže roku 1811 dosáhl oběh těchto papírových peněz inflační výši 1060 milionů zlatých a vedl k těžkému státnímu bankrotu - kaladě, kdy peníze byly vyměňovány v poměru 5:1. Bankocetle zhotovovala vídeňská dvorní tiskárna ve stylu tehdejších obligací na papíru s průsvitkou. Každá bankovka byla opatřena suchými pečetěmi, podepisována jedním členem bankovní deputace a vlastnoručně-perem-číslována. Pozdější emise mají slovní označení nominálu a měnové jednotky v hlavních jazycích mocnářství, tedy také česky. Brzy se také jako potřebný ukázal nominál 1000 zlatých, který vlastně odpovídal kovových

---

² BROŽ, J., HRADECKÝ, M. *Platební prostředky jejich ochrana padělání*. 1. vyd. Praha: Tiskárny MV, 2008. ISBN – 80-7312-055-0.

mincím o hmotnosti 14 kg. Zavedení papírových peněz tak ukazovalo své první klady.³

Rok 1918 znamenal pro české území několik zásadních změn. Nově vzniklé Československo přestalo být součástí Rakousko-Uherské monarchie a jednou ze zásadních změn se stala vlastní měna samostatného státu.

Takzvaným měnovým zákonem z 10. dubna 1919 byla zavedena koruna československá (Kč) a stanoveno, že „jedna koruna československá se počítá za jednu korunu rakousko-uherskou.“ Přijalo se dosavadní označení „koruna.“ Další cestou k provedení měnové restriktce a k postupnému zhodnocování nové měny bylo zavedení dávky z majetku a z přírůstku majetku podle zákona z 8. dubna 1920. Dávky považoval tehdejší ministr financí Alois Rašín za „korunu reformní politiky.“ Nově zavedené daně měly odčerpat inflační peníze, které přišly do oběhu během války. Předpokládal se výnos v rozsahu 20 až 25 miliard tehdejších korun. Tento záměr se ale nezdařil, protože docházelo jak k daňovým únikům, tak k potížím s inkasem dávky. Prvním penízem nového státu se stala stokorunová státovka s datem 15. dubna 1919. Prvními mincemi byly dvacetihaléře a padesátihaléře, vydané v únoru 1922. První korunová mince byla uvedena do oběhu v roce 1922. Další bankovkou byla dvacetikoruna s datem 1. října 1926, která se do oběhu dostala až v roce 1927.⁴

Příprava návrhů papírových platidel byla velmi rychlá a muselo se na ní podílet nejen více autorů, ale i tiskáren. Ačkoliv velká část návrhů nominálů byla svěřena malíři Alfonsi Muchovi, přece jen se rychlost přípravy „podepsala“ na nejednotnosti celé této první emise. A. Mucha je tak autorem naší první desetikoruny, dvacetikoruny, stokoruny a pětisetkoruny. Ostatní platidla byla výtvarně navržena přímo příslušnou tiskárnou. První emise československých státovek měla nominály 1, 5, 10, 20, 50, 100, 500, 1000, 5000 Kč. Oficiální česká tiskárna cenin zatím neexistovala a první papírové peníze (devět nominálů) byly považovány za provizorium. Tiskly je čtyři české firmy, jedna rakouská a jedna americká. Například desetikoruna byla tištěna

---

³ HLINKA, B., RADOMĚRSKÝ, P. *Peníze celého světa*. 1. vyd. Praha: Mladá Fronta, 1991. ISBN – neuvedeno.

⁴ Informace zveřejněné na internetové adrese http://www.zlate-mince.cz/OM9_Ceskoslovenska_mena.htm, ověřeno k 10. 3. 2012.

dokonce ve třech tiskárnách. Kvalita platidel odpovídala jednak rychlosti přípravy, ale také technickým možnostem tiskáren. Většina státovek byla tištěna knihtiskem-tedy relativně jednoduchým způsobem. Pouze tisícikoruna byla tištěna u renomované americké tiskárny American Bank Note Company (ABNCo.) za použití hlubotisku a řady ochranných prvků. Kvalita tisku u nás tištěných státovek neumožňovala dostatečnou ochranu platidel proti padělání. A tak se velmi rychle objevily padělky vyšších hodnot, zejména stokorun, pětisetkorun a pětitisícových bankovek. Známou aférou je padělání pětisetkoruny Maďarem prof. dr. Gyulou Mezsárosem, v jehož dílně bylo vyrobeno přes 60 000 kusů velmi kvalitních padělků. U státovky hodnoty 5000 Kč se padělky našly velmi brzy, zejména kvůli své vysoké hodnotě. Jejich rychlé stažení z oběhu sice neohrozilo peněžní oběh, ale udělalo z nich sběratelsky nejvzácnější a mezi dnešními sběrateli nejdražší československé papírové platidlo. Následovala druhá emise státovek, která postupně nahrazovala nekvalitní první emisi. Stokoruna, pětisetkoruna a pětitisícikoruna byla tištěna kvalitně u ABNCo a i u dalších nominálů bylo použito lepších tiskových technik.

V únoru 1948 se v Československu centralizovalo jak plánování, tak bankovníctví, zestátňovaly se obchody, zemědělství i průmysl a zaváděl se těžký průmysl. „Vrcholem“ hospodářského prosazování nového vedení státu byla realizace peněžní a měnové reformy v roce 1953, protože budováním těžkého průmyslu byla státní pokladna velmi rychle vyčerpaná. Příprava reformy byla přísně utajovaná a byla prováděna za pomoci sovětských poradců. Proto byly i nové peníze připravovány v Sovětském svazu. Zpočátku byly bankovky tištěny v závodě Goznak v Moskvě, později i ve Státní tiskárně cenin v Praze. Jejich technická i výtvarná úroveň byla velmi nízká. Všechny byly tištěny nenáročnou tiskovou technikou (ofsetem) a na první pohled byla patrná uspěchanost jejich přípravy, doháněná jednoduchým a výrazným odlišením nominálních hodnot sytými barvami. Je dokonce zřejmá určitá podobnost s korunovými poukázkami z roku 1944, které byly také připravovány a tištěny v moskevském závodě Goznak. Až od roku 1960 byly postupně vydávány nové, technicky kvalitnější bankovky, tištěné ve Státní

tiskárně cenin v Praze. Výtvarná stránka, resp. použité motivy byly poplatné době vzniku, ale například stokoruna vzoru 1961 byla velmi oblíbená a její platnost úctyhodných třicet let z ní činí nejdéle platnou bankovku v našich dějinách. Rok 1960 znamenal změnu státního zřízení-z Československé republiky se stala republika socialistická. Při této příležitosti byly znovu vydány některé bankovky a státovky emise 1953 a 1958, prakticky ve stejném provedení, ale s novým socialistickým státním znakem. Papírová platidla byla od vzniku Československé republiky vydávána postupně. Téměř na každou hodnotu byla vypsána nová soutěž a výsledkem pak byla nejednotná výtvarná stránka platidel.

Až v 80. letech 20. století byla přijata koncepce vydání emise bankovek, jejímž autorem by byl jeden výtvarník. Emise měla mít i koncepčně jednotné technické parametry. Dále bylo rozhodnuto, že bankovky budou vydávány do oběhu postupně - po jednom roce. Vítězem návrhů se stal slovenský výtvarník prof. Albín Brunovský. Po delších politicko-administrativních průtazích došlo k realizaci jednotlivých emisí, které skutečně probíhaly podle plánu. Bankovky byly vydávány v „náhodném“ pořadí s tím, že první byla tisícikoruna, vydaná v roce 1985. Byla to od konce druhé světové války naše první tisícikoruna. Byla zachována jednotnost emise a její výtvarná zdařilost se dokonce dočkala ocenění-dvacetikoruna z roku 1988 byla oceněna zahraničním tiskem jako nejkrásnější bankovka roku.⁵

Předposlední bankovkou v této řadě byla zelená stokoruna s portrétem Klementa Gottwalda. Do oběhu byla vydána 1. října 1989, ale události 17. listopadu způsobily okamžité přerušení další výroby těchto bankovek a její stažení z oběhu, ale i nutnost zajistit náhradu. Byly tak znovu do výroby zavedeny stokoruny předchozí emise vzoru 1961. Protože u této bankovky do té doby neskončila platnost, zůstal tiskový obraz nezměněn, tedy i s letopočtem 1961. Změněn byl pouze papír, resp. vodoznak a typ číslovače. „Gottwaldovská“ stokoruna přestala platit v prosinci 1990, ale málokdo ji do té doby akceptoval. Mnoho těchto bankovek bylo poškozeno různými úpravami, kresbami nebo propichováním. Zároveň je ale pravdou, že rubová strana s

---

⁵ Bulletin francouzské asociace soukromých podnikatelů (Association française des entreprises privées), 26. 1. 1988. Výtisk dostupný v knihovně České národní banky.

panoramatem Malé strany a Pražského hradu byla zdařilá jak výtvarným, tak ryteckým provedením. Kromě tohoto opatření navíc nebyla realizována poslední plánovaná bankovka z této série, a to pětisetkoruna, která byla připravovaná pro rok 1990. Dokonce zůstalo pouze u barevné rozkresby a jen části dalších ryteckých příprav. Kopie návrhu je nyní vystavena v expozici České národní banky. Následovaly další politické události. Došlo ke změně původního názvu z Československé socialistické republiky na Československou federativní republiku od 29. března 1990. Velmi brzy poté, k 23. dubnu 1990, byl název opět změněn-na Česká a Slovenská Federativní Republika.

Na rychlé sledy politických událostí bylo možné reagovat pouze u emisí mincí. Bankovek se změny nedotkly až do přelomu let 1992 a 1993. Přesto počátkem devadesátých let dvacátého století probíhaly intenzivní přípravy na novou emisi bankovek, zpočátku ještě pod federálním znakem. Opět měla být emitována ucelená řada jednoho autora s tím, že jednotlivé nominální hodnoty budou dávány do oběhu postupně, i když podstatně rychleji než předchozí emise. Vítězem soutěže se stal Oldřich Kulhánek. První připravovanou bankovkou byla dvoustovka. Rozdělení federace na dva samostatné státy urychlilo nejen přípravy, ale i vlastní emise. Překlenovací období vyřešily obě nově vzniklé centrální banky částečně společnými bankovkami nižších hodnot, vyšší hodnoty 100 Kč, 500 Kč a 1000 Kč byly v České republice i na Slovensku kolkovány.

Pro urychlení příprav vlastních bankovek musela být část tiskové zakázky zadána mimo republiku. Bankovky hodnot 50 Kč, 100 Kč a 500 Kč byly zpočátku tištěny v britské tiskárně Thomas De La Rue, ostatní nominály ve Státní tiskárně cenin v Praze, kde se od roku 1994 tisknou všechny u nás platné bankovky.

Od vzniku samostatného Československa v roce 1918 nebyly nikdy v oběhu vyšší nominály než 5000 Kč (1919, 1920, 1945, 1993 a 1999).

Existovaly i nominály v hodnotě jedné koruny (1919, 1940, 1953), zvláštní hodnotě tří korun (1953, 1961) nebo 25 korun (1953, 1958, 1961).⁶

---

⁶ Souhrn vychází z údajů zveřejněných na internetové adrese <http://coins.blog.cz/0811/vyvoj-papirovych-platidel-od-roku-1918>. Ověřeno k 10. 3. 2012.

2. Nejčastěji padělané platební prostředky- historie padělání platebních prostředků

Úvodem je vhodné vysvětlit, co znamenají pojmy padělané nebo pozměněné peníze a napodobeniny.

Padělané peníze jsou jakékoliv reprodukce a kopie peněz vyrobené za účelem jejich udání do oběhu namísto pravých peněz.

Pozměněné peníze jsou jakkoliv upravené peníze za účelem jejich udání do oběhu jako peněz vyšší hodnoty (nejčastěji grafická úprava označení hodnoty u bankovek nebo mechanická úprava technických parametrů u mincí).

Napodobeniny jsou jakékoliv reprodukce a kopie peněz vyrobené za jiným účelem než udání od oběhu namísto pravých peněz (divadelní, filmové rekvizity, reklamní a upomínkové předměty, učební pomůcky, poukázky na zboží, služby atd.).⁷

Nejvýznamnější případ padělání peněz na našem území je zaznamenán z 15. století v jeskyních na Zlatém Koni u středočeských Koněprus. Na základě obširných, archeologických a numismatických zjištění, která trvala několik let a která snesla obsáhlé množství průkazného materiálu, můžeme jmenovat Petra Kořenského z Terešova, který byl důvodně podezřelý z provozování falešné mincovny v jeskyních na Zlatém Koni u Koněprus. Ten byl v inkriminované době (tedy v 15. století), majitelem tvrze Korno, k němuž patřila i ves Koněprusy nedaleko Berouna. Šlo o celkem nepatrný dvůr a ves v chudé a kamenité krajině, tudíž nelze předpokládat, že by z tohoto držení mohl vzejít pronikavý zisk a užitek. Rod Kořenských se ale po určitém čase neobyčejně zmohl, později zakoupil další a další majetky a například roku 1478 byl Petr Kořenský z Teršova jmenován v dlužním listě Voka z Rožmberka mezi těmi, kteří jihočeskému vladaři zapůjčili částku 2100 zlatých. Lze předpokládat, že tento majetek nebyl získán čestným způsobem. Tuto domněnku vzbuzoval nečekaný a nenadálý objev falešného mincovního díla v jeskyních na Zlatém

---

⁷ Zpracováno podle internetových stránek České národní banky www.cnb.cz, ověřeno k 10. 3. 2012.

Koni u Koněprus v roce 1950. Na základě velmi podrobného průzkumu byly na místě nalezeny tyto předměty:

- Dřevěný minciřský štok se dvěma čtyřhrannými otvory, do nichž byla zřejmě zapuštěna minciřská kovadlinka spolu s četnými stopami měděného odpadu zapadlého do otvorů,
- dřevěná nádoba se zbytky měděných odstřížků a se stopami po průbojníku na okrajích,
- miskovité měděné kotoučky – střížky, vyražené průbojníkem, vážící průměrně 0,379 g a měřící 10,2-10,4 mm.,
- 2500 g cisury, odstřížků,
- postříbřené měděné střížky,
- ražené falešné mince v počtu několika desítek kusů,
- ocelový kolík, vyrobený ze svářkové ocele, vynikající neobyčejnou tvrdostí, který byl pravděpodobně razidlem.⁸

Další zajímavé případy padělání a pozměnění peněz jsou uvedeny v knize *Atentáty na peníze* od autora Bohuslava Hlinky, který v uvedené publikaci popisuje případy padělání peněz vztahující se na československém území v období od roku 1919 až do měnové reformy v roce 1953. Tento časový úsek Bohuslav Hlinka definuje jako „zlatý věk falsifikace, kdy docházelo k nejrozsáhlejším útokům na československou měnu (Hlinka, 1987).“ V publikaci je popsáno mnoho případů, z nichž několik stojí za to uvést i pro účely této práce.

První citovaný případ se odehrál 12. března 1920, kdy tehdejší bankovní úřad zadržel částku 24 000 Kčs, složenou z desetikorun s falešnými kolky. Do banky je přinesl sluha z Eskotní a kreditní banky v Praze, která je obdržela od úředníka banky Union, kterého zase požádal jistý muž, aby je vyměnil za nové československé státočky. Peníze dodal Rudolf Schwab,

---

⁸ HLINKA B., RADOMĚRSKÝ P., *Peníze, poklady, padělky (mince a jejich nálezy na Československém území)*.

1.vyd. Praha: Orbis, 1975, ISBN – neuvedeno.

soukromý úředník z Královských Vinohrad, který při výslechu uvedl: „ Sešli jsme se po schůzi v kavárně Continental v Praze s generálním tajemníkem národně socialistické strany v Ústí nad Labem, Hansem Krebsem“, který se Rudolfovi Schwabovi zmínil o tom, že má asi 30 000 Kč v desetikorunách, které by potřeboval vyměnit a je ochoten za to poskytnout pětiprocentní provizi. Schwabovi bylo díky vysoké provizi za zprostředkování výměny hned jasné, že se jedná o bankovky s falešnými kolky. Jelikož byl Rudolf Schwab oddaným členem strany a zde šlo i o stranické peníze, nabídl se, že transakci zařídí. Schwab po zařízení vhodného prostředníka uvědomil Hanse Krebse, který prostředníkovi předal 24 balíčků tisícikorunových bankovek. Dalším šetřením, prováděným revizním inspektorem, bylo zjištěno, že peníze s falešnými kolky pocházely od jistého Aloise Čihuly, který byl tajemníkem spolku Hilfsverein für Deutschböhmen und Sudetenland ve Vídni. Šlo o instituci, která byla ekonomickou základnou protičeskoslovenské činnosti Němců v Československu. Při výslechu Hans Krebs uvedl, že sice k nějakému předání peněz došlo, ale že veškeré peníze přijal jeho podřízený Adolf Gittl. Ten ale při konfrontaci s Hansem Krebsem uvedl pravý opak. Nakonec vynesl 19. července 1920 Krajský soud v Praze rozsudek, kterým byli Krebs, Gittl a Schwab odsouzeni na osm měsíců vězení, zotřeseného čtyřmi tvrdými loži a ke ztrátě volebního práva do obcí.⁹

Další zajímavý případ padělání peněz se odehrál v roce 1926 u Dačic, kde žil obchodník s vejci a máslem. Jeho syn se ve Znojmě vyučil obuvníkem. Syn od raného dětství rád kreslil, a když se ocitl bez zaměstnání, učil své mladší sourozence malovat. Tehdy ho také napadla myšlenka obkreslit československou stokorunu. Když šel koncem března roku 1926 koupit matce chleba, pokusil se u cukráře Josefa Blechy ve Staré Říši zaplatit 4 Kč za čokoládu vlastnoručně namalovanou státovkou. Vzhledem k tomu, že cukrář si padělkou všiml, věci se ujali četníci. Mladík byl obviněn z padělání

---

⁹ HLINKA, B., *Atentáty na peníze*.
1.vyd., Praha: Svoboda, 1987, ISBN – neuvedeno.

stokorunových státovek, čehož se měl dopustit tím, že zhotovil jednu stokorunovou státovku a pokusil se ji dne 22. března 1926 sám osobně u cukráře udat.

Ze spoluviny při padělání stokoruny byli původně podezírání i rodiče chlapce, protože celá rodina obývala pouze jednu světnici a muselo jim tak být známo, co jejich syn kreslí. Mladík při výslechu nejprve uvedl, že padělanou stokorunovou státovku dostal někde jeho otec, když dostal peníze za vejce, ale později se přiznal, že padělek zhotovil sám a veškeré kresby prováděl rukou, obyčejnými barvičkami a pastelkami. Později, když se mladík ocitl před jihlavským soudem, obdivovali porotci jeho vytrvalost a pěkně provedenou napodobeninu. Nakonec byl mladík po krátké, ale význačné řeči jeho obhájce osvobozen.¹⁰

V českých a slovenských dějinách je nespočet případů padělatelů. V současné době se padělají nejen tuzemské a zahraniční bankovky i mince, ale také platební karty, šeky nebo směnky. Některé padělané bankovky jsou zhotoveny pachateli v takové kvalitě, že i pro odborníky jsou těžko rozeznatelné od těch pravých. Jedná se ale spíše o evropskou měnu Euro a také o americkou měnu USD. Tyto padělky jsou zhotovovány převážně v zahraničí a do České republiky jsou dováženy. Proto používají i pachatelé těchto paděleků k výrobě dokonalejší techniky, než padělatelé českých bankovek.

---

¹⁰ HLINKA, B., *Atentáty na peníze*.
1.vyd., Praha: Svoboda, 1987, ISBN – neuvedeno.

2.1 Česká měna a její ochranné prvky

V souladu se zákonem č. 6/1993 Sb. má Česká národní banka výhradní právo vydávat do oběhu bankovky a mince, včetně mincí pamětních a řídit plynulost a hospodárnost peněžního oběhu. Prostřednictvím svých sedmi poboček po celé České republice spravuje zásoby bankovek a mincí, stahuje z oběhu opotřebované bankovky a mince a ničí je, stejně jako vyměňuje poškozené peníze za nové. Dále zajišťuje uměleckou a technickou přípravu platidel, jejich výrobu a dodávky. Podílí se také na přípravě právní a technické ochrany platidel proti padělání a na její realizaci. Zkoumá platnost platidel a eviduje padělané a pozměněné bankovky a mince zadržené na území České republiky.¹¹

Česká národní banka vydala v letech 1993 až 1994 postupně bankovky v hodnotě 20, 50, 100, 200, 500, 1000 a 5000 Kč vzoru 1993, resp. u 20 Kč vzoru 1994. Koncem r. 1994 a v roce 1995 byly do oběhu vydány bankovky v hodnotě 50 Kč vzoru 1994 a 100 Kč a 500 Kč vzoru 1995. Byly na nich provedeny dílčí změny v souvislosti se změnou tiskárny, která bankovky vyrobila. V roce 1996 byla do oběhu vydána bankovka nominální hodnoty 200 Kč. Proti vzoru 1993 dvoustovka byla první novou českou bankovkou a vzor 1993 obsahoval ještě některé mikrotexy, vztahující se k předcházející státní úpravě. Ve stejném roce byla do oběhu vydána také poslední z připravované sady českých bankovek, bankovka v nominální hodnotě 2000 Kč. Změny ve vzorech bankovek stejných nominálních hodnot se ale ochranných prvků bankovek výrazněji nedotkly.

V současné době jsou v České republice tyto papírové bankovky v těchto nominálních hodnotách: 100 Kč, 200 Kč, 500 Kč, 1000 Kč, 2000 Kč a 5000 Kč.

---

¹¹ Zpracováno podle internetových stránek České národní banky www.cnb.cz, ověřeno k 10. 3. 2012.

Obrázek 1: Bankovka v nominální hodnotě 100 Kč.

Zdroj: www.cnb.cz

Obrázek 2: Bankovka v nominální hodnotě 200 Kč

Zdroj: www.cnb.cz

Obrázek 3: Bankovka v nominální hodnotě 500 Kč

Zdroj: www.cnb.cz

Obrázek 4: Bankovka v nominální hodnotě 1.000 Kč

Zdroj: www.cnb.cz

Obrázek 5: Bankovka v nominální hodnotě 2.000 Kč

Zdroj: www.cnb.cz

Obrázek 6: Bankovka v nominální hodnotě 5.000 Kč

Zdroj: www.cnb.cz

Hlavním smyslem ochrany českých bankovek je, aby padělky nebo napodobeniny bankovek byli schopni rozeznat především ti, kteří je denně používají při placení nebo se s nimi setkávají v rámci svého zaměstnání. Proto jsou na českých bankovkách většinou používány ty ochranné prvky, které nejsou viditelné pouhým okem (např. speciální bankovkový papír a používané tiskové techniky, stejně jako speciální barvy) a jsou doplněny vizuálními ochrannými prvky, srozumitelnými široké veřejnosti. K zjištění některých ochranných prvků jsou zapotřebí speciální přístroje.

Při výrobě bankovek je kladen velký důraz na ochranné prvky tak, aby bylo možné docílit co nejvyšší ochrany bankovek proti jejich padělání. České bankovky mají následující ochranné znaky:¹²

2.1.1 Vodoznak

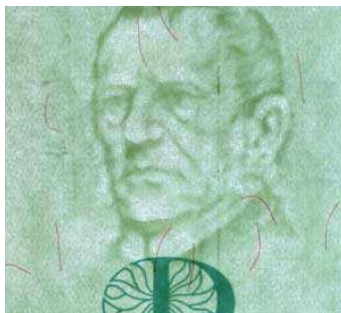
Je zřetelně viditelný, pokud se na bankovku podíváme proti světlu. Je použit lokální stupňovitý vodoznak (tj. kombinace pozitivního-tmavého a negativního-světlého s různými stupni odstínů mezi nejtmaší a nejsvětlejší

¹² Zpracováno podle internetových stránek České národní banky www.cnb.cz, ověřeno k 10. 3. 2012.

částí), umístěný ve střední části širokého nepotištěného okraje. Tvoří ho portrét konkrétní osoby na bankovkách.

Obrázek 7: Vodoznak

Zdroj: www.cnb.cz

2.1.2 Ochranný okénkový proužek

Proužek je do hmoty papíru zapracován při výrobě bankovky. Jde o proužek z umělé metalizované hmoty, který je do papíru zapuštěn po celé šířce bankovky kolmo k delší straně. Na lící straně vystupuje na povrch papíru každých pět milimetrů. Okénka stříbřité barvy jsou dlouhá rovněž pět milimetrů a je na nich zdola nahoru čitelný negativní mikrotext, označující nominální hodnotu bankovky. Při pohledu na bankovku proti světlu lze vidět celý proužek. Z rubové strany vypadá jako nepřerušovaný tmavý proužek, ze strany lící jsou mezi stříbřítými vystupujícími částmi zřetelné i tmavší části, zapuštěné v papíru.

Obrázek 8: Ochranný okénkový proužek

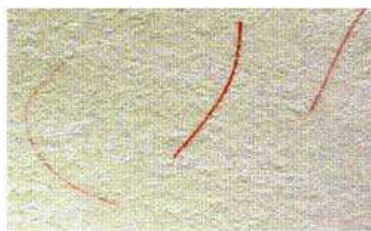

Zdroj: www.cnb.cz

2.1.3 Ochranná vlákna

Na novějších vzorech bankovek jsou v papíru zapuštěná ochranná vlákna viditelná i pouhým okem. Jejich barva je oranžová a dlouhá jsou šest milimetrů. Nejlépe jsou viditelná na bílých nepotištěných okrajích bankovky.

Obrázek 9: Ochranná vlákna

Zdroj: www.cnb.cz

2.1.4 Soutisková značka

Soutisková značka neboli průhledka je jedním z ochranných prvků, vyplývajících z technologie plošného tisku. Vzniká tak, že obě strany bankovky jsou tištěny současně, z jedné strany bankovky je viditelná pouze část značky a z druhé strany pak část zbývající. V průhledu proti světlu je značka vidět celá a její jednotlivé linky na sebe přesně navazují.

Obrázek 10: Soutisková značka

Zdroj: www.cnb.cz

2.1.5 Skrytý obrazec

Je založen na optickém efektu vyvolaném specifickým uspořádáním plastických linek hlubotisku, na které dopadá světlo. Říká se mu také „sklopný efekt“, protože skrytý obrazec se stane viditelným tehdy, sklopíme-li bankovku ve výši očí do vodorovné polohy proti zdroji světla. Na českých bankovkách tvoří skrytý obrazec vždy číslo označující nominální hodnotu bankovky.

Obrázek 11: Skrytý obrazec

Zdroj: www.cnb.cz

2.1.6 Opticky proměnlivá barva

Tento ochranný prvek, který je jen na bankovkách nejvyšších, tedy tisícikorunových hodnot, je rovněž založen na optickém efektu, který závisí na úhlu dopadu světla na speciální tiskovou barvu. Patří tak do skupiny „sklopných efektů.“ Podle toho v jakém úhlu se bankovka sklopí proti dopadajícímu světlu, mění se barva segmentu, vytištěného speciální barvou.

Obrázek 12: Opticky proměnlivá barva

Zdroj: www.cnb.cz

2.1.7 Iridiscentní pruh

Duhově lesklý, tzv. ochranný iridiscentní pruh o šířce dvaceti milimetrů je umístěn na lícní straně blíže pravému okraji bankovky. Při běžném pohledu na bankovku se jeví jako průhledný, slabě okrově zbarvený pruh, při sklopení bankovky proti světlu získává nádech zlaté barvy s kovovým odleskem.

Obrázek 13: Iridiscentní pruh

Zdroj: www.cnb.cz

2.1.8 Mikrotext

Mezi ochranné prvky bankovek patří i mikrotext, skrytý zpravidla v drobném dezénu, který je součástí jednotlivých vyobrazení na bankovce nebo je doplňuje. Bývá tištěn jak hlubotiskem, tak ofsetem. Pouhým okem bez

použití lupy je zpravidla rozeznatelný jen z části. Na českých bankovkách je vždy na lící straně v pruhu základní barvy u pravého okraje bankovky skryt mikrotext v podobě hodnotových čísel bankovky, na rubové straně bývá zpravidla rovněž v pruhu základní barvy u pravého okraje bankovky skryt mikrotext slovně označující hodnotu bankovky. Umístění případných dalších mikrotextů u jednotlivých bankovek je individuální, většinou se však jedná o lící strany bankovek vyšších nominálních hodnot.

Obrázek 14: Mikrotext

Zdroj: www.cnb.cz

2.1.9 Eurion konstelace

EURion-konstelace, taky nazývaná Omron, jsou kruhy, resp. obrazce na bankovkách. Na základě těchto obrazců může hardware i software kopírek, scannerů nebo jiných digitálních přístrojů rozeznat a zabránit zpracování bankovek za účelem jejich padělání. EURion kroužky mají průměr 1 mm a vyskytují se na různých měnách ve žluté, zelené nebo oranžové barvě. Algoritmus počítá s tím, že je pět kroužků, které mají mezi sebou určitou vzdálenost. Přesný algoritmus vývojáři přísně tají.¹³

Obrázek 15: Eurion konstelace

---

¹³ Informace je uvedena na internetové adrese <http://www.papirovaplatidla.cz/informace/ochrann-prvky>, ověřeno k 10. 3. 2012.

Zdroj: www.cnb.cz

Česká národní banka určuje tzv. stupeň nebezpečnosti padělku, který stanovuje na základě několika kritérií, přičemž jednotlivé stupně jsou děleny následovně:¹⁴

Velmi nebezpečný padělek - jedná se o padělky dokonalé, zhotovené odborníky. Při jejich výrobě jsou použity stejné tiskové techniky jako u originálů a ochranné prvky jsou dokonale napodobeny.

Nebezpečný padělek - jde o padělky zhotovené jinými tiskovými technikami než originální bankovky, ochranné prvky jsou napodobeny částečně a barevný vjem je velmi dobrý.

Zdařilý padělek – je padělek zhotovený jinými tiskovou technikou než originál a ochranné prvky jsou napodobeny nedokonale nebo chybí.

Méně zdařilý padělek – je takový padělek, kde tiskové techniky i ochranné prvky jsou napodobeny velmi nedokonale a k oklamání jsou způsobilé jen za zvláště nepříznivých podmínek pro příjemce.

Neumělý padělek – tento padělek je zcela nedokonalý. Jde o padělky způsobilé k oklamání jen ve výjimečných případech. Typicky jde o neumělé ruční kresby.¹⁵

---

¹⁴ BROŽ, J., HRADECKÝ, M. *Platební prostředky jejich ochrana paděláním*. 1. vyd. Praha: Tiskárny MV, 2008. ISBN – 80-7312-055-0.

¹⁵ BROŽ, J., HRADECKÝ, M. *Platební prostředky jejich ochrana paděláním*

Ve většině případů padělání a pozměnění peněz se jedná o padělané české bankovky se stupněm nebezpečnosti č. 4, tedy o méně zdařilé padělky. Zahraniční padělané bankovky, hlavně EURO a USD, bývají zhotoveny kvalitněji a jedná se převážně o padělané bankovky se stupněm nebezpečnosti č. 2, tedy nebezpečné padělky. Česká národní banka na padělané bankovce hodnotí, jak kvalitně jsou napodobeny ochranné znaky bankovek. Ale všechny uvedené ochranné prvky záleží nejen na nominální hodnotě bankovky, ale i roku jejich vydání.

2.2 Americká měna – USD

Americká měna je jednou z nejstarších a nejvíce rozšířených měn na světě. První řada amerických bankovek byla vydána národní bankou v roce 1861 a byl pro ně použit zvláštní papír, složený z bavlny a lnu. Pro dolary je charakteristická černá a zelená barva spolu s jemnou linkou grafického návrhu. Od roku 1928 jsou bankovky jednotlivých nominálních hodnot vydávány ve standardních rozměrech 156 x 66 mm, barvě tisku a určujícím portrétem prezidenta na lící straně a obrázkem na rubové straně dle nominálu tak, jak je tomu i v současné době. Jedinými změnami u následně vydaných emisí je upravování nebo doplňování dalších ochranných prvků, jako např. v roce 1990 ochranný proužek a mikrotisk podél portrétu prezidenta, v roce 1996 vodoznak, OVI efekt (opticky proměnlivá barva), svislý proužek svítící pod UV zářením červeně nebo v nedávné době doplnění dalších barev.

Zvláštností u amerických dolarů je to, že všechny emise bankovek od roku 1928 platí a budou platit, nestahují se v časovém limitu a nedevalvují a pouze k novým bankovkám budou podle potřeby přidávány další ochranné prvky. Dalo by se říci, že americké dolary jsou nejhůře chráněnou měnou i

nejhůře rozpoznatelnou měnou z hlediska určení, zda se jedná či nejedná o padělek.¹⁶

Americké dolary byly a jsou platné v následujících nominálních hodnotách:

- 1 USD – portrét prezidenta George Washington

Obrázek 16: Bankovka v nom. hodnotě 1 USD

Zdroj: www.usa.gov

- 2 USD – portrét prezidenta Thomas Jefferson

Obrázek 17: Bankovka v nom. hodnotě 2 USD

Zdroj: www.usa.gov

¹⁶ BROŽ, J., HRADECKÝ, M. *Platební prostředky jejich ochrana paděláním* 1. vyd. Praha: Tiskárny MV, 2008. ISBN – 80-7312-055-0

- 5 USD – portrét prezidenta Abraham Lincoln

Obrázek 18: Bankovka v nom. hodnotě 5 USD

Zdroj: www.usa.gov

- 10 USD – portrét prezidenta Alexander Hamilton

Obrázek 19: Bankovka v nom. hodnotě 10 USD

Zdroj: www.usa.gov

- 20 USD – portrét prezidenta Andrew Jackson

Obrázek 20: Bankovka v nom. hodnotě 20 USD

Zdroj: www.usa.gov

- 50 USD - portrét prezidenta Ulysses S. Grant

Obrázek 21: Bankovka v nom. hodnotě 50 USD

Zdroj: www.usa.gov

- 100 USD – portrét prezidenta Benjamin Franklin

Obrázek 22: Bankovka v nom. hodnotě 100 USD

Zdroj: www.usa.gov

- 500 USD – portrét prezidenta Williama McKinleyho

Obrázek 23: Bankovka v nom. hodnotě 500 USD

Zdroj: www.usa.gov

- 1000 USD – portrét prezidenta Grover Cleveland

Obrázek 24: Bankovka v nom. hodnotě 1000 USD

Zdroj: www.usa.gov

- 5000 USD portrét prezidenta James Madison

Obrázek 25: Bankovka v nom. hodnotě 5000 USD

Zdroj: www.usa.gov

- 10000 USD – portrét prezidenta Salomon P. Chase

Obrázek 26: Bankovka v nom. hodnotě 10000 USD

Zdroj: www.usa.gov

- 100000 USD – portrét prezidenta Woodrov Wilson

Obrázek 27: Bankovka v nom. hodnotě 100000 USD

Zdroj: www.usa.gov

Americké dolary v nominálních hodnotách 1000 USD, 5000 USD, 10000 USD a 100000 USD se již v současné době nevydávají a pro sběratele mají vysokou cenu.

2.3 Evropská měna – EURO

První plány na vytvoření měnové unie sahají až do padesátých let minulého století. Tehdy daly Římské smlouvy, ustavující Evropské hospodářské společenství a Evropské společenství pro atomovou energii (společně budoucí EU), vzniknout i Měnovému výboru. V následujícím desetiletí pak byl při Bance pro mezinárodní platby ustanoven Výbor guvernérů centrálních bank a také byl založen takzvaný Wernerův výbor, který měl vypracovat zprávu o způsobech vytvoření měnové unie. Její přípravy byly završeny v roce 1993, kdy byly na zasedání Evropské rady v Kodani stanoveny konvergenční nebo též Maastrichtská kritéria. Jimi se musí řídit každý stát, který chce euro přijmout.

První leden roku 2002 byl významným datem pro obyvatele těchto zemí Evropské unie: Belgie, Finska, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemí, Portugalsko, Rakousko, Řecko a Španělsko. Tímto dnem začala závěrečná fáze přechodu jejich měn na jednotnou měnu Evropské unie – Euro. Euro, které od počátku roku 1999 existovalo pouze jako účetní, bezhotovostní měna, bylo vydáno i v podobě bankovek i mincí. Skupina těchto dvanácti zemí byla označována jako oblast eura či eurozóna. V současné době je v eurozóně 27 členských zemí. Měnová jednotka Euro má mezinárodní zkratku EUR a dělí se na 100 centů. Jako symbol se používá stylizované řecké písmeno epsilon €.

Série eurobankovek sestává ze sedmi různých nominálních hodnot (denominací): 5 €, 10 €, 20 €, 50 €, 100 €, 200 € a 500 €. Tyto bankovky jsou zákonným platidlem v celé eurozóně a jsou na nich zobrazeny architektonické slohy z různých období evropských dějin.¹⁷

---

¹⁷ Souhrn zpracován podle internetových stránek České národní banky www.cnb.cz, ověřeno k 10. 3. 2012.

Obrázek 28: Bankovka v nom. hodnotě 5 €

Zdroj: www.ecb.int

Obrázek 29: Bankovka v nom. hodnotě 10 €

Zdroj: www.ecb.int

Obrázek 30: Bankovka v nom. hodnotě 20 €

Zdroj: www.ecb.int

Obrázek 31: Bankovka v nom. hodnotě 50 €

Zdroj: www.ecb.int

Obrázek 32: Bankovka v nom. hodnotě 100 €

Zdroj: www.ecb.int

Obrázek 33: Bankovka v nom. hodnotě 200 €

Zdroj: www.ecb.int

Obrázek 34: Bankovka v nom. hodnotě 500 €

Zdroj: www.ecb.int

2.4 Platební karty a tzv. skimmovací zařízení

Platební karty jsou také platebním prostředkem, i když relativně mladým, ale v současné době značně rozšířeným a používaným. V Evropě jsou nejvíce rozšířené platební karty typu Mastercard a Visa, ve Spojených státech Amerických pak typu Visa, American Express a Diners Club. V ostatních zemích jsou to karty typu Visa nebo American Express a v některých dalších zemích karty typu JCB.

Historie platebních karet sahá do roku 1950, kdy společnost Diners Club vydala první platební kartu na světě. Jejím posláním bylo vyhnout se trapným situacím v restauracích v případě, že si člověk doma zapomene peněženku. První platební karta v Československu byla vydaná Živnostenskou bankou v roce 1988 jako dispoziční – debetní karta k tuzexovým účelům.

Karty jsou zpravidla vyrobeny ze tří vrstev netoxického PVC o rozměrech 85,6 x 54 x 0,76 mm. Na lící straně je vždy uveden typ karty, logo banky, která kartu vystavila, její číslo, doba platnosti a jméno majitele. Na rubu karty je magnetický proužek a místo pro podpis majitele.¹⁸

Platební karty jsou podle zákona č. 124/2002 Sb., o platebním styku a následně vydaných novelizací považovány za elektronický platební prostředek:

§ 15 Elektronický platební prostředek a elektronické peníze

1) Elektronickým platebním prostředkem je

a) prostředek vzdáleného přístupu k peněžní hodnotě, při jeho užívání se zpravidla vyžaduje identifikace držitele osobním identifikačním číslem přiděleným vydavatelem nebo identifikace jiným způsobem,

b) elektronickým peněžní prostředek

---

¹⁸ BROŽ, J., HRADECKÝ, M. *Platební prostředky jejich ochrana paděláním*. 1. vyd. Praha: Tiskárny MV, 2008. ISBN – 80-7312-055-0.

2) *Elektronickým peněžním prostředkem je platební prostředek, který uchovává peněžní hodnotu v elektronické podobě a který je přijímán jako platební prostředek i jinými osobami než jeho vydavatelem.*

3) *Elektronickými penězi je peněžní hodnota uchovávána na elektronickém peněžním prostředku.*

4) *Elektronické peníze podle odstavce 3 smějí být vydávány pouze vydavatelem elektronických peněžních prostředků a pouze na základě předchozího přijetí peněžních prostředků v hodnotě ne nižší, než je hodnota elektronických peněz.*

Skimming bychom jinými slovy mohli nazvat jako podvodné jednání, při kterém pachatelé (padělatelé platebních karet) zkopírují údaje z magnetického proužku karty (PIN kód) bez vědomí právoplatného držitele karty. Tyto údaje se následně nahrají na novou platební kartu. Ke zkopírování platebních karet nejčastěji dochází:

- u bankomatů, kde podvodníci prostřednictvím speciálního kopírovacího zařízení zkopírují všechna data z magnetického proužku karty a použijí je k výrobě padělku. Tento způsob skimmingu je nejrozšířenější.
- u obchodníků, kde nepoctivý pracovník obchodní společnosti zkopíruje údaje z magnetického proužku karty před jejím vrácením zákazníkovi a takto získané údaje použije nebo dále předá k výrobě padělané karty. K uvedenému podvodnému jednání dochází nejčastěji v barech, restauracích a někdy i na čerpacích stanicích a v hotelech.

Obrázek 35: Bankomat se skimmovacím zařízením

Zdroj: Policie ČR

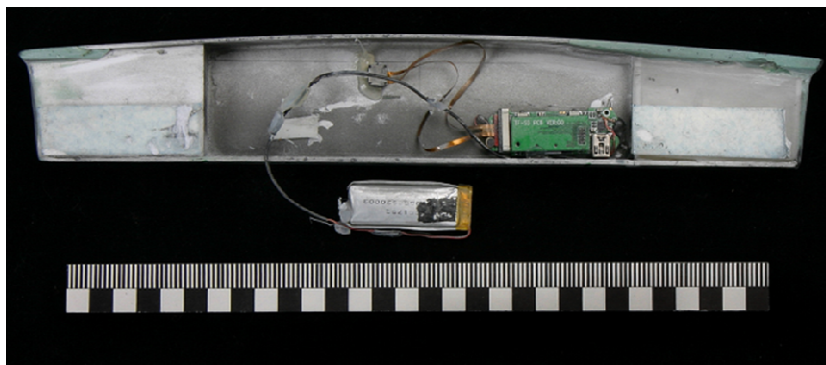
Kopírovací zařízení jsou nejčastěji montována na štěrbinu pro vkládání karty formou různých nástavců, napodobujících originál nebo formou panelu, který bývá montován na originální součást bankomatu. Zařízení pro odpozorování PIN kódu bývá umístováno do horního panelu bankomatu v podobě kamery nebo mobilního telefonu. Někdy bývá používána falešná klávesnice, která je samostatně nebo formou celého panelu montována na originální klávesnici nebo panel bankomatu. Kopírovací zařízení a krycí lišty kopírovacích prostředků na bankomatech jsou vesměs provedeny v barvě a za využití materiálů velmi podobných kovu, ze kterého je bankomat vyroben.

Při zběžném pohledu jsou tato zařízení od originálu téměř nerozpoznatelná. Před časem začaly bankovní společnosti v reakci na nárůst tohoto typu podvodů používat ochranný prvek proti skimmingu, tzv. antiskimmovací nástavec, který je montován na štěrbinu pro vkládání platební karty a měl by zabránit montáži skimmovacího zařízení. Nejnovější případy však potvrzují, že i tato ochrana je překonatelná, neboť byly zjištěny modely kopírovacích zařízení, které mají shodné provedení s bezpečnostním antiskimmovacím nástavcem¹⁹.

---

¹⁹ Čerpáno z informací, uvedených na internetové adrese <http://policie.cz/clanek/skimming.aspx>, ověřeno k 10. 3. 2012.

Obrázek 36: Falešný panel na bankomat s USB kamerou

Zdroj: Policie ČR

3. Padělání a pozměnění peněz jako trestný čin

Ochrana peněz proti nejzávažnějším trestným činům, která je provedena v souladu s Mezinárodní úmluvou o potlačování penězokazectví, se vztahuje i na cizozemské peníze, na tuzemské a cizozemské bezhotovostní platební prostředky, stejně jako na tuzemské a cizozemské cenné papíry. Za určitých okolností je za bezhotovostní platební prostředek považován i příkaz k úhradě.

Penězi se v Mezinárodní úmluvě o potírání penězokazectví č. 15/1932 Sb., rozumějí peníze papírové, zahrnující bankovky, i kovové peníze, jež jsou v oběhu podle zákona. ČSR tuto úmluvu ratifikovala v roce 1931 a v roce 1932 byla vydána ve sbírce zákonů.

Paděláním se rozumí úplné vyhotovení napodobeniny peněz, tedy bankovek a mincí bez oprávnění a s cílem, aby vypadaly jako pravé. Nezáleží na tom, jakým technologickým postupem jsou padělány (např. obkreslením, fotograficky, tiskem, kopírováním, ale i ražením a odléváním apod.). Paděláním peněz se rozumí i sestavování (slepení) bankovky z jiné části jiných platných peněz, pokud např. jen jedna část sestaveného platidla pochází z jiné bankovky. Padělat lze i peníze vzaté z oběhu, pokud je přípustná jejich výměna u příslušných bank, popř. u jiných pověřených orgánů, např. poštovních úřadů. Z hlediska kvality je třeba, aby při udávání, byť jen za určitých okolností (např. snížené riziko viditelnosti), mohl být padělek zaměněn s pravými penězi a dostat se tak do oběhu.²⁰ Za padělání peněz nelze považovat slepení bankovky z původních částí téhož platidla, které byly před tím od sebe odlepeny.

---

²⁰ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2011. ISBN – 978-80-7263-677-8.

Pozměnění je provedení změny na pravých peněžích, které:

- byly vzaty z oběhu (přestaly být zákonným platidlem), tak, aby nabyly podoby peněz, které jsou v oběhu („platné“), nebo
- jsou dosud v oběhu jako peníze vyšší hodnoty, tak, aby nabyly podoby peněz vyšší hodnoty.

Jak při padělání, tak při pozměnění peněz jde o to, aby padělané nebo pozměněné peníze budily zdání peněz pravých (platných).

Přechováním je jakákoliv dispozice s padělanými nebo pozměněnými penězi nebo prvky peněz, sloužícími k ochraně proti jejich padělání, která není jejich nabytím ani udáním (např. uchování nebo ukrytí pro někoho jiného, převoz z místa na místo).

Udáváním padělaných nebo pozměněných peněz je jakékoliv pachatelovo odevzdání padělaných nebo pozměněných peněz jiné osobě jako pravých, platných nebo jako peněz vyšší hodnoty, např. při půjčce, prodeji padělaných cizozemských peněz, placení za poskytnuté služby, daní peněz do zástavy, výměně za cizozemské peníze nebo darování.

Opatřením je jakýkoliv způsob nabytí padělaných nebo pozměněných peněz nebo prvků peněz sloužící k ochraně proti jejich padělání, ať již koupí, výměnou za jinou věc, darem, krádeží, podvodem apod. Může to být i jejich výroba, ovšem bez úmyslu udat je jako pravé.²¹

---

²¹VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem*.
1.vyd. Olomouc: Anag, 2011. ISBN – 978-80-7263-677-8.

3.1 Z pohledu trestního zákona č. 140/1961 Sb.

Účinnost trestního zákona č. 141/1961 Sb. skončila 31. prosince 2009. Po téměř 40 letech bylo zapotřebí, aby byly novelizovány trestné činy a také tresty za ně. Bohužel tím i pro pachatele trestného činu padělání a pozměňování peněz skončily vyšší trestní sazby. Paragrafové znění s výkladem dle trestního zákona č. 141/1961 Sb., znělo následovně:²²

§ 140 padělání a pozměňování peněz

(1) Kdo sobě nebo jinému opatří padělané nebo pozměněné peníze, anebo kdo takové peníze přechovává,

bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

(2) Kdo padělá nebo pozmění peníze v úmyslu udat je jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty, nebo kdo padělané peníze nebo pozměněné peníze udá jako pravé, bude potrestán odnětím svobody na pět až deset let.

(3) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, nebo spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.

§ 141 Udávání padělaných a pozměněných peněz

Kdo padělané peníze, jimiž mu bylo placeno jako pravými, udá jako pravé, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

Penězi je **placeno**, jestliže je příjemce dostal jako protihodnotu za věc nebo službu. Nespadá sem koupě cizozemských peněz ani případ, kdy šlo o peníze darované nebo nalezené. Koupí-li pachatel od cizozemce peníze a po zjištění, že jde o padělané peníze, **udá je jako pravé**, naplní znaky trestného činu udávání padělaných a pozměněných peněz podle § 141 odst. 1 alinea

---

²² NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M. *Trestní Kodexy a související předpisy*. 2. doplněné vydání. Praha: Erounion, 2002. ISBN 80-7317-009-4.

druhá a nikoliv pouze znaky mírnějšího trestného činu udávání padělaných a pozměněných peněz podle § 141. Zákonodárce v ustanovení § 141 trestního zákoníku předpokládá, že padělanými penězi bylo pachateli placeno jako pravými, takže padělané peníze musí mít funkce oběživa nebo platidla. Tento předpoklad však není naplněn v případě, kdy naši občané za české peníze nakupují cizí peníze od soukromé osoby. A nakonec nejdůležitějším bodem je, že se musí jednat o úmyslný trestný čin.

§ 142 Výroba a držení padělatelského náčiní

(1) Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává nástroj nebo jiný předmět určený k padělání nebo pozměňování peněz, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 při výkonu svého povolání.

§143 Společné ustanovení Ochrana podle § 140 až 142 se poskytuje též penězům jiným než tuzemským, tuzemským a cizozemským bezhotovostním platebním prostředkům, jakož i tuzemským a cizozemským cenným papírům.

Výše uvedené ustanovení dle § 143 trestního zákona bylo novelizované s účinností od 1. ledna 1998 zákonem č. 243/1997 Sb., a rozšířilo ochranu podle § 140 až § 142 před paděláním a pozměňováním i na tuzemské a cizozemské bezhotovostní platební prostředky a na všechny tuzemské a cizozemské cenné papíry (před tím byly předmětem ochrany kromě cizozemských peněz pouze tuzemské a cizozemské cenné papíry, hromadně vydané, znějící na majitele nebo byly rukopisem převoditelné, a šeky).²³

---

²³ NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M. *Trestní Kodexy a související předpisy*. 2. doplněné vydání. Praha: Erounion, 2002. ISBN 80-7317-009-4.

3.2. Z pohledu trestního zákoníku č. 40/2009 Sb.

Trestní zákoník č. 40/2009 Sb. začal být účinný 1. ledna 2010. Změnilo se mnohé. U některých trestných činů se zvýšily trestní sazby a naopak u některých se snížily. Další změnou, která v trestním zákoníku nastala, bylo rozdělení trestných činů na *zločiny* a *přečiny*. Za přečiny jsou považovány všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny. Zvlášť závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákony stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.²⁴

Novým trestním zákoníkem se od 1. ledna 2010 změnila paragrafy i název trestného činu padělání peněz. V trestním zákoně č. 140/1961 Sb. dle § 140 se jednalo o trestný čin *padělání a pozměňování peněz* a v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. se už jedná o trestný čin dle § 233 *padělání a pozměnění peněz*. Tato změna a přejmenování nemá žádný konkrétní význam, jedná se pouze o jazykovědní úpravu textu.

Další neméně důležitou změnou, která nastala dnem 1. ledna 2010, byla i věcná a místní příslušnost soudu, který bude ve věci konat v prvním stupni. Od příslušnosti soudu se analogicky odvíjí příslušnost dalších orgánů činných v trestním řízení, tedy policejního orgánu a státního zastupitelství. Konkrétně se jedná o ustanovení § 16 a 17 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.²⁵ V případě krajské příslušnosti jsou v ustanovení § 17 pod písmeny a.) a d.) vyjmenovány konkrétní trestné činy, o kterých bude rozhodovat krajský soud bez ohledu na trestní sazbu.

---

²⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*

²⁵ § 16 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád
Řízení v prvním stupni koná, jestliže tento zákon nestanoví něco jiného, okresní soud.

§ 233 Padělaní a pozměnění peněz

(1) Kdo sobě nebo jinému opatří nebo přechovává padělané nebo pozměněné peníze nebo prvky peněz sloužící k ochraně proti jejich padělaní, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Kdo padělá nebo pozmění peníze v úmyslu udat je jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty, nebo

kdo padělané nebo pozměněné peníze udá jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty,

bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let.

(3) Odnětím svobody na pět až deset let anebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, nebo

b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.

(4) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo

b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.

(5) Příprava je trestná.

Předmětem ochrany tohoto ustanovení je ochrana peněz proti padělaní a pozměnění, a to nejen českých, ale i cizozemských a dalších peněz, jiných než tuzemských (např. měny Evropské unie). Ta je v trestním zákoníku provedena v souladu s mezinárodní Úmluvou o potírání penězokazectví a ve sbírce zákonů byla vyhlášena dne 5. února 1932 pod č. 15/1932 Sb. Podle této Úmluvy jsou pod mezinárodní ochranou všechny druhy peněz, které jsou podle příslušných předpisů jednotlivých států jako signatářů úmluvy v oběhu, a to bez ohledu na to, zda jde o měnu vlastní nebo cizí.

Podle článku 3, této Úmluvy bude pro trestný čin potrestán:

- a) *kdo podvodně falešné peníze jakkoli zhotovuje nebo kdo porušuje peníze, nechť k tomu použije jakéhokoliv prostředku,*
- b) *kdo podvodně falešné peníze uvádí do oběhu,*
- c) *kdo cokoli podniká k tomu, aby falešné peníze uvedl do oběhu, dovezl do státu, přijal nebo opatřil si je, věda, že jsou falešné,*
- d) *kdo se o tyto trestné činy pokusí a kdo se jich úmyslně zúčastní,*
- e) *kdo podvodně zhotovuje, přijímá nebo si opatří nástroje nebo jiné předměty, které jsou podle své povahy určeny k výrobě falešných peněz nebo k porušení peněz.*

Objektem trestného činu podle § 233 je ochrana měny v nejširším slova smyslu spolu s bezpečností a funkčností peněžního styku. Toto ustanovení o padělání a pozměnění peněz, stejně jako ustanovení § 234 až 238, chrání zájem na bezpečnosti a spolehlivosti peněz (z hlediska pravosti), platebních prostředků a cenných papírů uvedených v § 238 jako základu bezpečného a funkčního finančního styku, který je jedním ze základních kamenů fungujícího tržního hospodářství.

Ustanovení vztahující se k § 233 obsahuje tři samostatné skutkové podstaty:

- a) v § 233 odst. 1 zákon sankcionuje pachatele, který sobě nebo jinému opatří nebo přechovává padělané nebo pozměněné peníze nebo prvky sloužící k ochraně proti jejich padělaní,
- b) v § 233 odst. 2 je postihováno jednání pachatele, který buď

padělané nebo pozmění peníze v úmyslu udat je jako pravé nebo platné anebo peníze vyšší hodnoty, nebo

padělané nebo pozměněné peníze udá jako pravé nebo platné jako peníze vyšší hodnoty.

Pachatelem může být kterákoli fyzická osoba, která sobě nebo jinému opatří nebo přechovává padělané nebo pozměněné peníze nebo prvky sloužící k ochraně proti jejich padělaní. Pachatele tohoto trestného činu lze stíhat na podkladě zásady univerzality podle zákonů České republiky bez ohledu na místo spáchání a bez ohledu na jeho státní příslušnost²⁶.

Objektivní stránka činu upravuje formy trestné činnosti zakládající dva samostatné trestné činy:

- a) V alinea 1 záleží čin v tom, že pachatel sám nebo jako spolupachatel peníze padělá nebo pozmění v úmyslu udat je jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty, bez ohledu na to, zda je též jako pravé, platné nebo jako peníze vyšší hodnoty udá, tedy bez ohledu na to, zda je uvede do oběhu. Čin je v tomto případě dokonán již vyhotovením padělaných peněz nebo jejich pozměněním v naznačeném úmyslu, bez ohledu na to, jak s nimi poté naloží (pokud by pachatel uvedeným způsobem jednal bez specifického úmyslu udat je jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty, šlo by o trestný čin podle § 233 odst. 1).
- b) V alinea 2 pachatel jedná tak, že padělané nebo pozměněné peníze udá jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty, tj. učiní jakékoli jednání, které směřuje k uvedení takových peněz do oběhu nebo je přímo uvede do oběhu, aniž sám jako pachatel nebo spolupachatel též peníze padělal nebo pozměnil. Jde tedy o veškeré jednání, které je relevantní z právního hlediska, jímž se padělky dostávají z držení jedné osoby do držení jiné osoby. Trestný čin je

---

²⁶ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem*. 1.vyd. Olomouc: Anag, 2011. ISBN – 978-80-7263-677-8.

v tomto případě dokonán až udáním takových peněz jako pravých, platných nebo jako peněz vyšší hodnoty.²⁷

Jestliže pachatel sám nebo jako spolupachatel peníze padělá nebo pozmění v úmyslu udat je jako pravé, platné nebo jako peníze vyšší hodnoty, dopouští se pouze trestního činu podle § 233 odst. 2 alinea 1, i když je pak udá. To proto, že jde jen o realizaci úmyslu, který zde byl již v době jejich padělání nebo pozměnění. Ten je důvodem právní kvalifikace podle odstavce 2.²⁸

Při padělání i pozměnění peněz jde o to, aby padělané nebo pozměněné peníze budily zdání peněz pravých. Proto paděláním ani pozměněním není zhotovení předmětů, které nemají podobu peněz, i když jsou použity k účelům, které jinak plní peníze. Proto není trestné ani např. vhození plíšku do automatu nebo do pokladničky veřejného dopravního prostředku. Při splnění dalších znaků by ale mohlo jít o trestný čin podvodu.

Pro naplnění znaku trestného činu musí pachatel udat padělané nebo pozměněné peníze jako pravé, platné nebo vyšší hodnoty. Stačí tak jakékoli pachatelovo odevzdání padělaných nebo pozměněných peněz jiné osobě, například při půjčce, prodeji nebo směně (padělaných) valut, při placení za služby, dávání peněz do zástavy nebo při darování. Udáním ale není uzavření peněz třeba do sejfů, do kterého nemá nikdo jiný přístup. Udáním dále není prodej napodobeniny nebo má-li napodobenina (například mince) sloužit jako ozdoba nebo jsou-li padělky pouze ukázány k doložení solventnosti držitele (může ale jít o přechovávání ve smyslu § 233 odst. 1 nebo o součást podvodu).

Není důležité, jakým způsobem noví držitelé naložili s padělanými nebo pozměněnými penězi. Je jedno, jestli pachatel vyvinul aktivitu uvést padělané nebo pozměněné peníze do oběhu nebo ne, jestli se mu úsilí zdařilo nebo byl-li při udávání takových peněz přistižen. Pokud se pachatel nesnažil uvést padělky do oběhu, může to při posouzení konkrétních okolností vliv na povahu a

---

²⁷ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem*. 1.vyd. Olomouc: Anag, 2011. ISBN – 978-80-7263-677-8.

²⁸ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem*. 1.vyd. Olomouc: Anag, 2011. ISBN – 978-80-7263-677-8.

závažnost trestného činu ve smyslu § 39 odst. 1, 2 – může tak ovlivnit druh trestu a jeho trvání.

Není ani podstatné, proč byly padělky zhotoveny, tedy jestli byly například vyrobeny legálně jako tzv. napodobeniny peněz, třeba pro film nebo divadlo nebo primárně s účelem udát je jako pravé peníze. Pokud ale pachatel někomu předstírá, že mu dává pravé peníze, ale jde o podobné napodobeniny, neschopné plnit funkci platidla (podobné tvarově nebo barevně), tak neudává padělané peníze, ale uvádí jiného v omyl ve smyslu ustanovení § 209, o trestném činu podvodu.

Po subjektivní stránce je kromě úmyslného naplnění znaků trestného činu podle § 233 odst. 2 vyžadován také specifický úmysl udát falzifikáty jako pravé, platné nebo vyšší hodnoty (tzv. druhý úmysl). Tento úmysl ale musí být samozřejmě prokázán. V případě jeho neprokázání se obvykle jedná o trestný čin podle § 233 odst. 1.²⁹

§ 235 Udávání padělaných a pozměněných peněz

Kdo padělané nebo pozměněné peníze, jimiž mu bylo placeno jako pravými, udá jako pravé, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Rozdíl mezi trestným činem udávání podle § 235 a trestným činem padělání a pozměnění peněz podle § 233 odst. 2 alinea 2 spočívá v tom, že pachatel trestného činu podle § 235 jako pravé udá padělané nebo pozměněné peníze, kterými mu bylo jako pravými zapláceno. Pachatel trestného činu podle § 233 odst. 2 alinea 2 jako pravé udá padělané nebo pozměněné peníze, které získal jinak, než že mu jimi bylo zapláceno. Znak „jimiž mu bylo placeno jako pravými“ je naplněn zejména tehdy, když pachatel obdržel padělané nebo

---

²⁹ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2011. ISBN – 978-80-7263-677-8.

pozměněné peníze jako protihodnotu za věc nebo službu. Z tohoto znaku se už nevyvozuje, zda se dozvěděl, že dostává padělky.³⁰

§ 236 Výroba a držení padělatelského náčiní

(1) Kdo vyrobí, nabízí, prodá, zprostředkuje nebo jinak zpřístupní, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává nástroj, zařízení nebo jeho součást, postup, pomůcku nebo jakýkoliv jiný prostředek, včetně počítačového programu, vytvořený nebo přizpůsobený k padělání nebo pozměnění peněz nebo prvků sloužících k ochraně peněz proti padělání nebo vytvořený nebo přizpůsobený k padělání nebo pozměnění platebních prostředků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 při výkonu svého povolání.

Trestným činem výroby a držení padělatelského náčiní podle § 236 odst. 1 je samozřejmě výroba, pak nabízení, prodej nebo zprostředkování a opatření nebo přechování padělatelského náčiní. Nezáleží na tom, zda pachatel nebo kdokoliv jiný, chtěl náčiní využít k padělání. K takovému nakládání s padělatelskými prostředky může dojít i po dokonání trestného činu podle § 233. Navíc by mohlo jít o souběh s trestným činem nadržování podle § 366.³¹

---

³⁰ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem*. 1.vyd. Olomouc: Anag, 2011. ISBN – 978-80-7263-677-8

³¹ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem*. 1.vyd. Olomouc: Anag, 2011. ISBN – 978-80-7263-677-8

§ 237 Neoprávněná výroba peněz

(1) Kdo neoprávněně, s použitím zařízení nebo materiálů k výrobě peněz určených a držných v souladu se zákonem, vyrobí peníze nebo prvky sloužící k ochraně peněz proti padělání, nebo

Kdo neoprávněně vyrobené peníze nebo prvky sloužící k ochraně peněz proti padělání sobě nebo jinému opatří, uvede do oběhu nebo přechovává,

bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo

b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.

(3) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo

b) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu.

(4) Příprava je trestná.

Neoprávněně vyrobenými penězi nebo prvky sloužícími k ochraně peněz proti padělání jsou peníze a takové ochranné prvky, které byly vyrobeny za použití zařízení nebo materiálů určených k jejich výrobě a zákonně držných, ale mimo rozsah sjednaných dodávek ze strany České národní banky, tedy vyrobené tzv. na vlastní účet. Zákon už nepožaduje, aby takové neoprávněně vyrobené peníze byly již platné, může jít i o peníze dosud

nevydané (například vzory bankovek dosud nevydané do oběhu nebo bankovky a mince nové měny).³²

Ve společném ustanovení § 238 se podle § 233 až 237 poskytuje kromě tuzemských bankovek a cenných papírů ochrana také též zahraničním.

§ 239 Ohrožování oběhu tuzemských peněz

(1) Kdo neoprávněně vyrobí nebo vydá náhražky tuzemských peněz, nebo kdo takové náhražky neoprávněně dává do oběhu,

bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiném majetkové hodnoty.

(2) Stejně tak bude potrestán, kdo

a) Bez zákonného důvodu odmítá tuzemské peníze, nebo

b) Poškozuje tuzemské peníze.

Ustanovení § 239 odst. 1 obsahuje dvě samostatné skutkové podstaty. Ty obsahují dvě odlišné formy jednání podle alinea 1 a 2:

Trestného činu ohrožování oběhu tuzemských peněz podle § 239 odst. 1 alinea 1 se dopustí ten, kdo neoprávněně vyrobí nebo vydá náhražky tuzemských peněz.

Trestného činu ohrožování oběhu tuzemských peněz podle § 239 odst. 1 alinea 2 se dopustí ten, kdo takové náhražky neoprávněně dává do oběhu.

Obě skutkové podstaty se týkají jen tuzemských peněz.³³

---

³² VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem*. 1.vyd. Olomouc: Anag, 2011. ISBN – 978-80-7263-677-8

4. Pachatelé trestného činu padělání a pozměnění peněz

Podle § 22 odstavce 1 trestního zákoníku je pachatelem trestného činu ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu, jeho pokusu nebo přípravy, pokud je trestná. Pachatelem podle § 22 odstavce 2 trestního zákoníku je i ten, kdo k provedení takového činu užil osobu, která pro nedostatek věku, nepříčetnost, omyl, anebo proto, že jednala v nutné obraně, krajní nouzi či za jiné okolnosti vylučující protiprávnost není trestně odpovědná. Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu využil osoby, která nejednala v úmyslu nebo z pohnutek předpokládaných zákonem. V takových případech není vyloučena ani trestní odpovědnost takové osoby za jiný trestný čin, který tímto jednáním mohla spáchat.³⁴

Pachatelé trestného činu padělání a pozměnění peněz jsou muži, ženy i děti, bez ohledu na věk, národnost, rasu, vzdělání či společenské postavení. Poslední dobou je zaznamenán větší výskyt mladistvých a nezletilých pachatelů. V případě Romských občanů padělané peníze většinou vyrábí „hlava rodiny“ a rozvětvené příbuzenstvo je pak udává do oběhu, tak že navštěvují různé prodejny, kde se padělky snaží udat. Často navštěvují trafiky, bary, herny a podobná zařízení, kde si zakoupí cigarety nebo nějaké drobné zboží, aby jim po rozměnění padělané bankovky zůstala co největší finanční částka. Osoby drogově závislé potřebují finanční prostředky na drogy, a když nemají dostatek peněz, tak si nějakým způsobem opatří padělanou bankovku, kterou poté předají dealerovi za drogu. Naproti tomu mladiství a nezletilí pachatelé většinou nepadělají bankovky z toho důvodu, že by jim rodiče dávali málo peněz, ale jelikož se prostě nudí. Nebo je i dokonce zaznamenán případ, že dva mladiství pachatelé si hráli nějakou hru, napadlo je, že si k tomu vyrobí „jako“ peníze. Bohužel jednoho z pachatelů napadlo, že když se jim bankovky tak vydařily, mohli by je zkusit udat ve vedlejší restauraci.

---

³³ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem*. 1.vyd. Olomouc: Anag, 2011. ISBN – 978-80-7263-677-8.

³⁴ *Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*

O pachatelích trestného činu padělání a pozměnění peněz by se dalo říci, že nejsou tak vynalézaví, jak si společnost myslí. Za pomoci dnešní techniky může člověk padělat téměř cokoliv. Jelikož neznalost širší společnosti o ochranných prvcích českých bankovek je téměř minimální, tak je celkem vedlejší, zda pachatel vyrobí sebelepší nebo sebehorší padělek. A v závěru i sám trestní zákoník nepoukazuje na to, jak kvalitní padělek pachatel vyrobil či udal.³⁵

4.1 Nezletilí pachatelé

Pro nezletilé a mladistvé pachatelé je vymezen zvláštní zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže. Podle tohoto zákona se nezletilou osobou rozumí dítě mladší patnácti let, které v době spáchání trestného činu nedovršilo patnáctý rok věku a není proto trestně odpovědná. Dopustí-li se dítě mladší 15 let činu jinak trestného, učiní soud pro mládež opatření k jeho nápravě podle § 93 zákona č. 218/2003 Sb.

Nezletilým pachatelům může soud na základě výsledků předchozího pedagogicko-psychologického vyšetření uložit následující opatření: výchovnou povinnost, výchovné omezení, napomenutí s výstrahou, zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného ústavu, dohled probačního úředníka a nakonec ochrannou výchovu.³⁶

Dítě mladší patnácti let, které se dopustilo činu jinak trestného, je možné na základě návrhu státního zastupitelství uložit opatření. Účastníky řízení o uložení takového opatření dítěti mladšímu 15 let jsou: dotyčné nezletilé dítě, příslušný orgán ochrany dětí (OSPOD), zákonní zástupci dítěte a osoby, kterým bylo dítě svěřeno do péče a dále osoby, o jejichž právech a

---

³⁵ Rozhovory s policisty, kteří se dlouhodobě věnují problematice padělání a pozměnění peněz.

³⁶ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní trestné činy a o soudnictví ve věcech mládeže.

povinnostech by se mělo v řízení jednat. V řízení musí být dítě vyslechnuto ohledně činu, ze kterého je obviněno.³⁷

4.2 Mladiství pachatelé

Mladistvý pachatel je osoba ve věku 15 až 18 let, který svým protiprávním jednáním naplnila znaky skutkové podstaty trestného činu uvedeného v trestním zákoníku.

Stejně jako u nezletilých pachatelů, jak je uvedeno v předchozí kapitole, upravuje problematiku odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v zákoně č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy ve věcech mládeže s účinností od 1. ledna 2004.

Kriminalita mládeže se stala jedním z naléhavých společenských problémů. Od druhé poloviny devadesátých let se pachatelé trestných činů rekrutují ze stále mladších věkových kategorií a nezastavují se ani u dolní hranice trestní odpovědnosti. Kriminalita mládeže se také vyznačuje rostoucí agresivitou, brutalitou a bezohledností, která je motivovaná finančním a majetkovým prospěchem bez ohledu na legitimitu prostředků nutných pro jeho dosažení, vždy ale s minimem vynaloženého úsilí. Nápadný je podle kriminalistů také prospěchářský vztah k druhým lidem, a to i v intimních mezilidských vztazích.

Podle zákona č. 218/2003 Sb. se trestný čin spáchaný mladistvým nazývá provinění. Pokud mladistvý, který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho rozprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný. Účelem opatření vůči mladistvému je hlavně vytváření podmínek pro jeho další sociální a duševní rozvoj vzhledem k jeho dosaženému stupni rozumového a mravního vývoje, osobním vlastnostem, rodinné výchově a prostředí, z něhož pochází. Klíčová je jeho ochrana před škodlivými vlivy a snaha předcházet páchání další trestné činnosti.

---

³⁷ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní trestné činy a o soudnictví ve věcech mládeže.

Podle § 10 výše uvedeného zákona lze mladistvému uložit pouze výchovná opatření (dohled probačního úředníka, probační program, výchovné povinnosti, výchovná omezení, napomenutí s výstrahou), ochranná opatření (ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty, ochranná výchova) a trestní opatření (obecné prospěšné práce, peněžité opatření, peněžité opatření s podmíněčným odkladem výkonu, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, zákaz činnosti, vyhoštění, domácí vězení, zákaz vstupu na sportovním kulturní a jiné společenské akce.³⁸

Co se týče problematiky padělání a pozměnění peněz, mladiství ve většině případů s výrobou falzifikátů peněz experimentují, a to díky dnes velmi dobře dostupné počítačové technice, multifunkčním tiskárnám a dokonalým kopírovacím zařízením. Mnohdy si při svých pokusech a následném předvádění a porovnávání svých „dokonalých kopií“ před vrstevníky neuvědomují, že se jedná protizákonné počínání. Není výjimkou, že tyto aktivity zajímají i žáky základních škol.

Nejčastějšími mladistvými pachateli trestného činu padělání a pozměnění peněz jsou kamarádi, kteří padělky bankovek vyrábí a poté následně udají nebo se jedná o jednoho mladistvého pachatele, který pak padělky rozdává svým stejně starým nebo i mladším kamarádům, s tím, aby je oni následně udávali do oběhu. Dalším častým případem je i to, že mladiství pachatelé jsou partneři, kdy většinou chlapec bankovky vyrábí a se svojí přítelkyní je pak opět udávají do oběhu. Je zaznamenán i případ, kdy partneři mají doma (i když jsou tak mladiství) několikaměsíční dítě a přesto se dopouštějí trestné činnosti. Poté, když hovoří a jsou vyslýcháni policisty, tak jsou nervově vyčerpáni a strachují se, co s nimi bude, popř. s jejich dítětem. Bohužel na lítost je někdy pozdě. Ve většině případů týkající se mladistvých pachatelů výše zmíněného trestného činu jim soud pro mládež uloží podmínku.

---

³⁸ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní trestné činy a o soudnictví ve věcech mládeže

5. Média a jejich informační role

Pojem média v současnosti patří mezi nejpoužívanější pojmy. Bez médií bychom si už asi ani nedovedli život představit. Sociologové, psychologové, novináři i politici o médiích mluví a píší často v nejrůznějších souvislostech a významech. Mají tím na mysli především tisk, rozhlas, televizi, popř. média založená na digitálním zpracování a přenosu dat, která nesou označení „nová“. Médium je slovo, které pochází z latiny a znamená prostředek, prostředníka, zprostředkující činitel – tedy to, co něco zprostředkovává, zajišťuje.³⁹

O fungování médií se zajímá odborná i laická veřejnost, byl ustanoven samostatný odbor, který se věnuje studiu médií. Zákonodárci se snaží o regulaci mediální komunikace, politiků usilují o proniknutí do médií a lobbisté by rádi média ovlivňovali. S mediální oblastí souvisí i nákup reklamní plochy a vysílacího času inzerenty nebo občanské aktivity proti nadměrnému násilí a samoúčelnému zobrazování sexu v médiích.

To vše je založeno na přesvědčení, že média mají významný dopad na jednotlivce i na společnost, že ovlivňují chování, postoje či názory jedinců, že mohou jako prostředek rozšiřovat prostory poznání, vzdělávat, pomáhat v politickém rozhodování, ovlivňovat životní styl, ale také děsit, vyvolávat napětí, navádět ke společensky nežádoucímu jednání či uvádět v omyl, že mohou posilovat i ohrožovat stabilitu společnosti, podporovat nebo naopak brzdit společenské změny všeho druhu, od změn strukturálních po technologické inovace, že mohou přesvědčovat či manipulovat.⁴⁰

V literatuře se v souvislosti s působením či rolí médií v životě společnosti, skupin i jednotlivců objevují úvahy nebo doklady o nejrůznějších vlivech, dopadech či účincích médií, jež sama existence médií, různé typy nabízených mediálních obsahů a vlastní užívání médií mají na jednotlivce, společnost a kulturu, popř. ta, která jsou s médií spojována, ať už na základě

---

³⁹ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7.

⁴⁰ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Masová média*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3.

empirického výzkumu, teoretického studia společnosti a jejích dějin, či pod vlivem prostého předsudku.

Hlavním předpokladem, který se vztahuje ke společnosti i ke kultuře je fakt, že mediální instituce se ve skutečnosti věnují produkci a distribuci vědění. Takové vědění dokáže přisuzovat smysl našich prožitých zkušeností se sociálním světem, i když „chápání významu“ se projevuje soběstačnými a rozdílnými způsoby. Informace, ideje a veškeré skutečnosti publikované médiu, mohou být pro většinu lidí ústředním zdrojem „uvědomování si sdíleného uplynulého času (historie) a současného společenského postavení“.⁴¹ Média jsou i zásobárnou vzpomínek a mapou, z nichž dokážeme vyčíst, kde se právě nacházíme a jaká je naše identita. Dále nám poskytuje podklady pro naši orientaci v budoucnosti. Média do určité míry konstituují společenskou realitu a hlavní rysy chování a jednání, které odpovídá normám pro potřeby veřejného a společenského života. Stejně tak slouží i k rozhodující zdroj standardů, modelů a norem.⁴²

Stejně tak je důležité, všimnout si, se kterou se různá média stavějí mezi nás a jakoukoli zkušenost se světem, stojící mimo naše pozorování. Média hlavně poskytují průběžný kontakt s hlavními orgány společnosti, ve kterých žijeme. Pokud jde hlavně o naše hodnoty a ideje, máme sklon přebírat vlivy, které dříve měli naši rodiče, kamarádi, sourozenci nebo třeba škola. Z toho vyplývá, že v důsledku jsme závislí v celé šíři na médiích a přitom vůbec nezáleží, nakolik jsme schopni vytvořit si vlastní, respektive osobní verzi tohoto prostředí. Máme stále silnější sklon sdílet pořád stejné mediální zdroje a stejnou mediální kulturu. Je tudíž zřejmé, že média zprostředkovávají kontakt se společenskou realitou, který přitom zahrnuje několik procesů. Jde hlavně o verze spoléhající na události a okolnosti, které nemůžeme osobně a přímo pozorovat také o verze, které přijímáme z tzv. druhé ruky. Důležité je zde i úsilí různých účastníků a společenských institucí, kteří nás chtějí

---

⁴¹ McQUAIL, D., *Úvod do teorie masové komunikace*. 2.vyd. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-714-0.

⁴² McQUAIL, D., *Úvod do teorie masové komunikace*. 2.vyd. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-714-0.

kontaktovat ke svému vlastnímu prospěchu. Hlavně se to týká politiků, vlád, inzerentů, učitelů, odborníků a nejrůznějších úřadů. Mediace je určitý předpoklad formy vztahu, jelikož vztahy zprostředkovávané masovými médii jsou spíše odtažitější, neosobnější než přímé osobní vazby. Přítomnost masových médií je velmi pronikavá, i když neovládají veškerý tok informací, jimž jsme vystaveni.⁴³

5.1 Svoboda slova a právo na informace

Přínos médií pro určitou společnost se vyrovnává s normativními teoriemi, s chováním médií v procesech socializace a výchovy, ale hlavně s postavením médií v politickém životě společnosti.

„V politicky pluralitních, tržně orientovaných demokraciích zpravidla vítězí liberální představa *svobody projevu* opírající se historicky o představu nezadatelného práva na svobodu názoru a vyznání a jejich neomezované veřejné prezentace jako jednoho ze základních práv člověka“.⁴⁴ Od tohoto práva se postupně začala odvozovat *svoboda tisku*, což v dnešní společnosti znamená, že počínání médií nemůže svévolně zasahovat stát. Předběžná cenzura je v přímém rozporu s ideou svobody tisku, a proto je tedy chápána jako porušení práva na neomezené vyjadřování. Zásahy státu jsou za určitých okolností možné, ale tyto situace musí být přesně formulovány v zákoně. Většinou se jedná o mimořádné situace, jako je třeba ohrožení státu ve válečné situaci anebo úpravy chování vysílacích médií (např. regulace reklamy). Nejdůležitější faktem je, aby bylo striktní oddělení médií od státu garantováno zákonem.⁴⁵

---

⁴³ McQUAIL, D., *Úvod do teorie masové komunikace*. 2.vyd. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-714-0.

⁴⁴ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Masová média*. 1.vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN – 978-80-7367-466-3.

⁴⁵ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Masová média*. 1.vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN – 978-80-7367-466-3.

V rámci českého právního řádu, je svoboda tisku zaručena v Listině základních práv a svobod, článku 17:⁴⁶

(1) Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.

(2) Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.

(3) Cenzura je nepřípustná.

(4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

(5) Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.

Marshal McLuhan ve své knize *Jak rozumět médiím* (extenze člověka), uvedl, že kniha a i noviny mají konfesní charakter, jelikož pouhou svojí formou a to bez ohledu na obsah, vytvářejí dojem zpráv od pramene. Ukazuje vnitřní příběh autorových duševních dobrodružství, stejně jako knižní stránka, tak i tisková stránka přináší zprávy o komunitě v akci i interakci. Z tohoto důvodu je zřejmé, že tisk plní svoji funkci nejlépe tehdy, pokud odhaluje stinné stránky života.⁴⁷

---

⁴⁶Zákon č. 162/1998 Sb., Ústavní zákon, kterým se mění Listina základních práv a svobod.

⁴⁷ McLUHAN, M., *Jak rozumět médiím* (extenze člověka). 2.vyd. Praha: Mladá Fronta. 2011. ISBN 978-80-204-2409-9

6. Zásady poskytování informací

Orgány činné v trestním řízení informují veřejnost o své činnosti poskytováním informací a realizují tak ústavní právo na informace vyplývající z čl. 17 Listiny základních práv a svobod. Rozsah a podmínky poskytování informací o trestním řízení byly významně upraveny novelou provedenou zákonem č. 52/2009 Sb. Vládní návrh zákona směřoval k ochraně zájmů nezletilých osob a k ochraně obětí trestného činu před zveřejněním osobních údajů. Zákodárce nakonec rozšířil tuto „mediální ochranu“ i na další osoby zúčastněné na řízení – osoby, proti kterým se vede řízení, poškozené, zúčastněné osoby i svědky.

Záměrem úpravy je zjevně eliminace tzv. úniků informací na veřejnost a snaha zabránit přílišné medializaci některých trestních věcí ve stadiu přípravného řízení, ztotožnění zúčastněných osob a ochrana jejich osobních údajů. Zvláštní pozornost je věnována ochraně osobní integrity osob mladších osmnácti let nebo obětí trestných činů, které zasahují do této integrity nebo osobních práv. Pro dítě mladší 15 let, které spáchalo čin jinak trestný, a pro mladistvého pachatele platí specifická úprava ochrany osobnosti a soukromí podle zákona č. 218/2003 Sb. (viz. kapitola 4).

Došlo také k upřesnění pojmů tak, aby terminologicky odpovídaly ostatním právním předpisům. Pojem osobní údaj je definován v zákoně č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, jako „jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu“.⁴⁸ Právo na ochranu soukromí je vymezeno judikatorně jako „právo fyzické osoby rozhodnout se podle vlastního uvážení, zda popřípadě v jakém rozsahu a jakým způsobem mají být skutečnosti jejího osobního soukromí zpřístupněny jiným subjektům a zároveň

---

⁴⁸ Zákon č. 101/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů o ochraně osobních údajů.

se bránit proti neoprávněným zásahům do této sféry ze strany jiných osob“.⁴⁹ Za zveřejnění je třeba považovat takové jednání, které je způsobilé učinit obsah informace přístupným většímu počtu osob a může jím být i sdělení takové informace jednotlivci, je-li z okolností zřejmé, že jeho zájem o ně je motivován snahou dát je k dispozici většímu okruhu osob.⁵⁰

6.1 Zásady poskytování informací podle trestního řádu

Poskytování informací o trestním řízení a o osobách na něm zúčastněných

§ 8a (nadpis vypuštěn)

- (1) Při poskytování informací o své činnosti veřejnosti orgány činné v trestním řízení dbají na to, aby neohrozily objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení, nezveřejnily o osobách zúčastněných na trestním řízení údaje, které přímo nesouvisejí s trestnou činností, a aby neporušily zásadu, že doku pravomocným rozsudkem není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen (§ 2 odst. 2). V přípravném řízení nesmějí zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti osoby, proti které se vede trestní řízení, poškozeného, zúčastněné osoby a svědka.*
- (2) Při poskytování informací podle odstavce 1 orgány činné v trestním řízení zvláště dbají na ochranu osobních údajů a soukromí osob mladších 18 let.*
- (3) Orgány činné v trestním řízení informují o své činnosti veřejnost poskytováním informací podle odstavce 1 veřejným sdělovacím prostředkům; poskytnutí informací odepřou z důvodů ochrany zájmů uvedených v odstavci 1 a 2. Vyhradí-li si v přípravném řízení státní*

---

⁴⁹ Zákon č. 101/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů o ochraně osobních údajů.

⁵⁰ STRÍŽ, Igor, et al. *Trestní zákoník a trestní řádu-průvodce trestněprávními předpisy s judikaturou*. 1. vyd. Praha: Linde Praha.2010 ISBN- 978-80-7201-802-4.

*zástupce právo poskytnout informace o určité trestní věci, může policejní orgán poskytnout jen s jeho předchozím souhlasem.*⁵¹

§ 8b⁵²

- (1) Osoby, kterým byly orgány činnými v trestním řízení poskytnuty informace, na které se vztahuje zákaz zveřejnění podle § 8a odst. 1 věty druhé, pro účely trestního řízení nebo k výkonu práv nebo plnění povinností stanovených zvláštním právním předpise, je nesmějí nikomu dále poskytnout, pokud jejich poskytnutí není nutné k uvedeným účelům. O tom musí být tyto osoby poučeny.*
- (2) Nikdo nesmí v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném zveřejnit jakékoliv informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let nebo vůči němuž by spáchán trestný čin vraždy, zabití, některý z trestných činů, kterým byla způsobena těžká újma na zdraví, trestný čin ohrožení pohlavní nemocí, některý z trestných činů proti těhotenství ženy, trestný čin obchodování s lidmi, některý z trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, trestný čin opuštění dítěte nebo svěřené osoby, týrání svěřené osoby, týrání osoby žijící ve společném obydlí, únosu dítěte a osoby postižené duševní poruchou nebo nebezpečného pronásledování.*
- (3) Zveřejnění obrazovým snímků, obrazových a zvukových záznamů nebo jiných informací o průběhu hlavního líčení nebo veřejného zasedání, které by umožnily zjištění totožnosti poškozeného uvedeného v odstavci 2. Je zakázáno.*
- (4) Pravomocný rozsudek nesmí být zveřejněn ve veřejných sdělovacích prostředcích s uvedením jména, popřípadě jmen, příjmení a bydliště poškozeného uvedeného v odstavci 2. Předseda senátu může s přihlédnutím k osobě poškozeného a povaze charakteru spáchaného trestného činu rozhodnout o*

---

⁵¹ Zákon č. 141/1961 Sb. *Trestní řád*.

⁵² Zákon č. 141/1961 Sb. *Trestní řád*.

dalších omezeních spojených se zveřejněním pravomocného rozsudku za účelem přiměřené ochrany zájmů takového poškozeného.

§ 8c

Nikdo nesmí bez souhlasu osoby, které se takové informace týkají, zveřejnit informace o nařízení či provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 nebo informace z něj získané, údaje o telekomunikačním provozu zjištěné na základě příkazu podle § 88a, nebo informace získané sledováním osob a věcí podle §158d odst. 2 a 3, umožňují-li zjištění totožnosti této osoby a nebyly-li použity jako důkaz v řízení před soudem.

V zákoně č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže je § 52 uvedeno zveřejňování informací pro osoby mladší 18let.

§ 52 Zveřejňování informací

Dokud není trestní stíhání pravomocně skončeno, mohou orgány činné podle tohoto zákona zveřejňovat jen takové informace o řízení vedeném proti mladistvému, kterými nebude ohroženo dosažení účelu trestního řízení a které neodporují požadavku ochrany osobnosti mladistvého a osobních údajů, a to jiných osob zúčastněných na řízení.

§ 53 Rozsah zákazu zveřejňování

- 1) Nestanoví-li tento zákon jinak, nikdo nesmí jakýmkoliv způsobem zveřejnit žádnou informaci, ve které je uvedeno jméno, popřípadě jména, a příjmení mladistvého, nebo která neobsahuje informace, které by umožnily tohoto mladistvého identifikovat.*
- 2) Za postup v rozporu s odstavcem 1 se nepovažuje sdělení informací během trestního řízení, pokud účelem takového postupu není jejich*

zveřejnění, anebo je-li jejich účelem pátrání po mladistvém. Totéž obdobně platí o sdělení informací probačním úředníkem dalším osobám, pokud je jejich sdělení nutné pro získání informací, které se vztahují k vypracování zprávy vyžadované tímto zákonem, nebo bez nichž nelze kvalifikovaně provádět dohled nad mladistvým nebo o něj pečovat, popřípadě kontrolovat plnění podmínek a omezení, kterému byly stanoveny, a zajistit bezpečnost osob, jež s ním přicházejí do kontaktu.

- 3) Osoby, kterým byly sděleny informace podle odstavce 2, je nesmějí nikomu dále sdělovat, pokud toto sdělení není nutné pro účely uvedené v tomto ustanovení. O tom musí být poučeny.*
- 4) Osoby, kterým byly sděleny informace podle odstavce 2, jsou povinny
  - a) Uložit tyto informace odděleně od jakýkoliv dalších záznamů o mladistvém, kterého se tyto informace týkají,*
  - b) Zajistit, pokud tento zákon nestanoví jinak, aby nikdo další neměl k těmto informacím přístup.⁵³**

---

⁵³ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní trestné činy a o soudnictví ve věcech mládeže.

6.2 Poskytování informací podle závazných pokynů policejního prezidenta Policie ČR

Policie České republiky má striktně vymezeny pokyny (Závazný pokyn policejního prezidenta č. 49/2009, závazný pokyn policejního prezidenta č. 157/2008 atd.)⁵⁴, podle kterých může veřejnosti prostřednictvím veřejných sdělovacích prostředků sdělovat informace. Jedním takovýmto pokynem je i závazný pokyn policejního prezidenta ze dne 8. dubna 2009, kterým se stanoví zásady poskytování informací Policii České republiky veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků.

V článku č. 2, výše uvedeného závazného pokynu policejního prezidenta je uvedeno:

- 1) Informace veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků poskytují:
  - a) policejní prezident,
  - b) náměstci policejního prezidenta,
  - c) ředitel kanceláře policejního prezidenta,
  - d) příslušníci policie a zaměstnanci policie preventivně informačního odboru Policejního prezidia České republiky
  - e) ředitelé útvarů policie s celostátní působností, policisté a zaměstnanci preventivně informačních pracovišť těchto útvarů,
  - f) ředitelé krajských ředitelství policie a útvarů policie zřízených v rámci krajského ředitelství policie, policisté a zaměstnanci preventivně informačních pracovišť těchto útvarů,

---

⁵⁴ ZPPP. č. 49/2009, kterým se mění závazný pokyn policejního prezidenta č. 87/2006, kterým se stanoví zásady poskytování informací Policií České republiky veřejnosti prostřednictvím veřejných sdělovacích prostředků.

- g) ředitelé ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky, ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia České republiky, ředitelství služby pro zbraně a bezpečnostní materiál Policejního prezidia České republiky a úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky,
  - h) ředitelé odboru vnitřní kontroly Policejního prezidia České republiky a ředitelství pro řízení lidských zdrojů Policejního prezidia České republiky.
- 2) Oprávnění policistů a zaměstnanců stanovené v písm. d) až f) odstavce 1 může omezit jejich nadřízený.
  - 3) Vedoucí policisté uvedení v odstavci 1 mohou v rámci své působnosti k poskytování informací pověřit další policisty a zaměstnance.

V článku č. 2a ZPPP č. 49/2009 se uvádí pravidla pro zveřejňování informací na internetových stránkách policie, jejichž správu zajišťuje pracoviště webové prezentace preventivně informačního odboru. Pro vlastní prezentaci v prostředí internetu policie využívá výhradně doménu www.policie.cz. Pro tyto webové stránky se zřizuje redakční rada a k tvorbě stránek slouží redakční systém. Přístup do redakčního systému stránek zřizuje pracoviště webové prezentace preventivně informačního odboru výhradně na základě registrační karty schválené vedoucím policistou, uvedeným v čl. 2 odst. 1.⁵⁵

---

⁵⁵ ZPPP č. 49/2009., kterým se mění závazný pokyn policejního prezidenta č. 87/2006, kterým se stanoví zásady poskytování informací Policií České republiky veřejnosti prostřednictvím veřejných sdělovacích prostředků.

6.3 Poskytování informací prostřednictvím tiskového mluvčího Policie ČR

Policie České republiky, respektive každé Krajské ředitelství policie či územní odbor má k dispozici svého tiskového mluvčího nebo rovnou několik tiskových mluvčích. Ti se prostřednictvím médií vyjadřují k dopravním nehodám, pátrání po hledaných či pohřešovaných osobách, trestným činům, vydávají tiskové zprávy, preventivním informacím atd. Tiskový mluvčí má mnoho práv a povinností, které musí striktně dodržovat.

„Mezi hlavní povinnost, kterou musí tiskový mluvčí dodržovat je, že vždy, pokud vystupuje v nějakých médiích, je oděn do uniformy. Mezi nejdůležitější povinností tiskového mluvčího Policie ČR je to, že veřejným sdělovacím prostředkům nemůže sdělit vše k průběhu prověřování či vyšetřování konkrétních případů, jelikož by tímto mohlo dojít ke zmaření výše uvedených procesních úkonů.“, uvedla Bc. Soňa Budská, tisková mluvčí Krajského ředitelství policie Středočeského kraje.⁵⁶

Tiskový mluvčí se musí řídit vybranými právními předpisy, které se vztahují k poskytování informací veřejnosti a médiím. Mezi tyto patří:

- Listina základních práv a svobod
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky
- Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o bezpečnosti způsobilosti

- Příslušné interní akty řízení
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

---

⁵⁶ Osobní rozhovor s tiskovou mluvčí Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Bc. Soňou Budskou ze dne 10.03.2012.

- Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní trestné činy a o soudnictví ve věcech mládeže
- Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku
- Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání.

7. Česká národní banka

Česká národní banka je ústřední (centrální) bankou České republiky a orgánem vykonávajícím dohled nad finančním trhem. Je zřízena Ústavou České republiky a svou činnost vyvíjí v souladu se zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance a dalšími právními předpisy.

Má postavení veřejnoprávního subjektu se sídlem v Praze. Jsou jí svěřeny kompetence správního úřadu v rozsahu stanoveném zákonem. Hospodaří samostatně s odbornou péčí s majetkem, který jí byl svěřen státem. Do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona. Nejvyšším řídicím orgánem ČNB je bankovní rada, jejímiž členy jsou guvernér, dva viceguvernéři a čtyři členové bankovní rady. Všechny členy bankovní rady jmenuje prezident republiky na šestileté období.

Podle článku 98 Ústavy ČR a zákona č. 6/1993 Sb., o ČNB, ve znění pozdějších předpisů je hlavním cílem její činnosti péče o cenovou stabilitu. Dosažení a udržení cenové stability, tj. nízkoinflačního prostředí v ekonomice, je trvalým příspěvkem centrální banky k vytváření podmínek pro udržitelný hospodářský růst. Předpokladem účinnosti měnových nástrojů vedoucích k cenové stabilitě je nezávislost centrální banky. ČNB rovněž podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády, pokud není tento vedlejší cíl v rozporu s cílem hlavním.

V souladu se svým hlavním cílem ČNB určuje měnovou politiku, vydává bankovky a mince, řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank, vykonává dohled nad bankovním sektorem, kapitálovým trhem, pojišťovnictvím, penzijním připojištěním, družstevními záložnami, institucemi elektronických peněz a devizový dohled. Jako ústřední banka poskytuje ČNB bankovní služby pro stát a veřejný sektor. Vede účty organizacím napojeným na státní rozpočet, kterými jsou: finanční a celní úřady, Česká správa

sociálního zabezpečení, úřady práce, příspěvkové organizace, státní fondy, účty napojené na rozpočet Evropských společenství apod.

Na základě pověření Ministerstva financí provádí operace spojené se státními cennými papíry. Sídlo ústředí ČNB je v Praze. Sedm regionálních poboček se nachází v Praze, Ústí nad Labem, Plzni, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Brně a Ostravě.⁵⁷

V souladu se zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance má ČNB výhradní právo vydávat do oběhu bankovky a mince, včetně mincí pamětních, a řídit peněžní oběh. ČNB dbá o plynulý a hospodárný peněžní oběh. Prostřednictvím svých sedmi poboček spravuje zásoby bankovek a mincí, stahuje z oběhu a ničí opotřebované bankovky a mince a vyměňuje poškozené peníze za nové. Zajišťuje uměleckou a technickou přípravu platidel, jejich výrobu a dodávky. Podílí se na přípravě právní a technické ochrany platidel proti padělání a na jejich realizaci. Zkoumá platnost platidel a eviduje padělané a pozměněné bankovky a mince zadržené na území České republiky.

7.1 Česká národní banka a informování o padělaných bankovkách

Uveřejňování prostřednictvím veřejných sdělovacích prostředků problematiky padělání a pozměnění peněz spolupracuje Policie ČR úzce s Českou národní bankou. Oba uvedené orgány státní správy mohou uveřejňovat ochranné prvky českých i zahraničních bankovek, stupně nebezpečnosti padělků, jejich výskyt na území České republiky, popřípadě jejich pachatele.

Česká národní banka na svých webových stránkách uveřejňuje ve velmi kvalitním zpracování veškeré informace o ochranných prvcích českých bankovek a to i v 3D formátu, kde si každý návštěvník může prohlédnout české bankovky ze všech stran, rozpoznat padělky od pravých bankovek, informace o

---

⁵⁷ Základní informace o ČNB jsem čerpala na internetových stránkách http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/, ověřeno k 10. 3. 2012.

tom, jak postupovat, když se lidem dostane do rukou pravá, ale poškozená bankovka, ale hlavně, postup setkání s padělanou bankovkou.

Každý rok Česká národní banka pořádá tiskovou konferenci ohledně výskytu padělaných bankovek a techniky jejich provedení. Tak tomu bylo i dne 27.02.2012, kde bylo za přítomnosti člena bankovní rady ČNB Pavla Řežábka, Jana Pilbauera- z oddělení platebního styku ČNB, pplk. Antonína Korynty z Kriminálního ústavu Policie ČR a plk. Pavla Hantáka, tiskového mluvčího Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Policie ČR. Zde byly zveřejněny pojmy, co znamenají padělané, pozměněné peníze, napodobeniny atd. Dále statistiky zadržených padělaných bankovek na území České republiky za rok 2011.

Na tiskové konferenci ze dne 27.02.2012 Pavel Řežábek uvedl: „Na území České republiky v roce 2011 bylo zadrženo celkem 4 541 padělaných a pozměněných bankovek a mincí české měny v celkové hodnotě 2,94 milionů Kč. Celková hodnota padělků českých bankovek opět klesla.“

Z celkového počtu 4 541 padělaných a pozměněných bankovek a mincí české měny bylo v roce 2011 4 499 padělaných bankovek, 21 padělaných mincí a 21 pozměněných bankovek a mincí. Jejich hodnota činila 2,94 milionů Kč. V roce 2010 bylo přitom zadrženo celkem 4 986 padělaných a pozměněných českých bankovek a mincí v hodnotě přes 4,8 milionů korun. V posledních letech se padělatelé nejčastěji zaměřují na výrobu nepravých bankovek v hodnotách 500 Kč a 1.000 Kč. Ani rok 2011 nebyl výjimkou. Hodnotu 500 Kč měl každý druhý zadržený padělek a hodnotu tisícikorunové bankovky nesla každá pátá falešná bankovka. Významná většina padělků byla stejně jako v předcházejících letech vytištěna na inkoustových tiskárnách (96%). V pětistupňové škále nebezpečnosti je 73 % padělků českých bankovek hodnoceno jako 4. nebo 5. stupeň jako méně zdařilé nebo neumělé. Takové falzifikáty nenesou zpravidla žádná nebo pouze jednoduchá napodobení ochranných prvků.

Padělaných zahraničních platidel bylo v roce 2011 odhaleno celkem 1 461 kusů v hodnotě 3,1 milionů Kč. Nejčastěji šlo o padělky 100 USD, v případě společné evropské měny bylo zadrženo nejvíce nepravých 100 EUR, 50 EUR a 20 EUR. Celkem bylo na území České republiky zadrženo 6 002 kusů padělaných a pozměněných českých a zahraničních bankovek a mincí v hodnotě 6,1 milionů Kč. Z oběhu jich bylo zadrženo 5 170 kusů, 832 kusů zadržela policie ještě před tím, než s nimi padělatelé zaplatili.⁵⁸

7.1.1 Statistika zadržených padělaných a pozměněných bankovek a mincí za rok 2011 na území ČR

Tabulka 1: Padělané a pozměněné bankovky a mince zadržené v oběhu a Policií ČR na území ČR - 2011

	Zadrženo		
	V oběhu	Policií ČR	celkem
Padělané bankovky CZK	4 135	364	4 499
Padělané bankovky EUR	574	90	664
Padělané bankovky USD	310	376	686
Padělané bankovky ostatní	34	0	34
Padělané mince CZK	21	0	21
Padělané mince ostatní	70	0	70
Pozměněné bankovky mince CZK	21	0	21
Pozměněné bankovky a mince ostatní	5	0	7
Celkem	5170	832	6 002

Zdroj: www.cnb.cz

⁵⁸ Tisková zpráva České národní banky je dostupná na internetové adrese www.cnb.cz, ověřeno k 10. 3. 2012.

7.1.2 Statistika zadržených a padělaných a pozměněných bankovek a mincí za rok 2010 na území ČR

Tabulka 2: Padělané a pozměněné bankovky a mince zadržené v oběhu a Policií ČR na území ČR – 2010

	Zadrženo		
	V oběhu	Policií ČR	celkem
Padělané bankovky CZK	3 690	1 212	4 902
Padělané bankovky EUR	787	12	799
Padělané bankovky USD	610	1	611
Padělané bankovky ostatní	76	0	76
Padělané mince CZK	56	0	56
Padělané mince ostatní	55	0	55
Pozměněné bankovky mince CZK	28	0	28
Pozměněné bankovky a mince ostatní	2	0	2
Celkem	5 304	1 225	6 529

Zdroj: www.cnb.cz

7.2 Postup při setkání s padělanou bankovkou

V zákoně č. 136/2011 Sb. o oběhu bankovek a mincí je v § 12 odstavce 1 až 6 uvedeno, jak dle zákona nakládat s podezřelými bankovkami a mincemi:

(1) Každý může odmítnout přijetí bankovek nebo mincí, u kterých existuje důvodné podezření, že jsou padělané nebo pozměněné (dále jen „podezřelé bankovky nebo mince“), ledaže je povinen je zadržet. Pozměněnou bankovkou nebo mincí je tuzemská nebo cizozemská bankovka nebo mince, která byla nedovoleně upravena takovým způsobem, že je způsobilá vyvolat klamnou představu o své platnosti nebo o své nominální hodnotě.

(2) Právnícká osoba, provozovatel kasina a směnárník

a) zadrží podezřelé bankovky nebo mince bez náhrady,

b) vyzve toho, kdo podezřelé bankovky nebo mince předložil, aby prokázal svoji totožnost, zaznamená jeho osobní údaje a vystaví mu potvrzení o zadržení podezřelých bankovek nebo mincí; ten, kdo podezřelé bankovky nebo mince předložil, je povinen výzvě k prokázání totožnosti vyhovět,

c) předá podezřelé bankovky nebo mince neprodleně České národní bance,

d) předá stejnopis potvrzení o zadržení podezřelých, bankovek nebo mincí České národní bance a

e) předá stejnopis potvrzení o zadržení podezřelých bankovek nebo mincí neprodleně Policii České republiky.

(3) Česká národní banka postupuje při nakládání s podezřelými bankovkami a mincemi podle odstavce 2 písm. a), b) a e). Odstavec 2 písm. c) a d) platí pro Policii České republiky při postupu podle zákona o Policii České republiky a pro Celní správu České republiky při postupu podle zákona o Celní správě České republiky obdobně.

(4) Jestliže byly podezřelé bankovky nebo mince předány jejich příjemci v uzavřeném obalu nebo byly vloženy do neanonymního zařízení, příjemce nebo provozovatel neanonymního zařízení tyto bankovky nebo mince zadrží, zjistí totožnost předávající osoby nebo majitele účtu, vydá mu potvrzení o zadržení podezřelých bankovek nebo mincí a postupuje dále podle odstavce 2 písm. c) až e). Odstavec 2 písm. a) a c) až e) se použije přiměřeně také pro úvěrové instituce provádějící pokladní operace a zpracovatele tuzemských bankovek a mincí při zajištění podezřelých bankovek nebo mincí při zpracování vlastní hotovosti.

(5) Česká národní banka vede nejdéle po dobu 15 let evidenci osob, které podezřelé bankovky nebo mince předložily, vložily do neanonymního zařízení nebo zadržely, a to odděleně od údajů o podezřelých bankovkách a mincích. Osobní údaje z evidence lze dále zpracovávat pouze pro účely vyšetřování a odhalování trestné činnosti. Jestliže se ukáže, že zadržené bankovky nebo mince jsou pravé, Česká národní banka bez zbytečného odkladu vymaže z evidence osobu, která podezřelé bankovky nebo mince předložila, vložila do neanonymního zařízení nebo zadržela.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví postup při zadržování podezřelých bankovek a mincí, při jejich předávání České národní bance a náležitosti potvrzení o zadržení podezřelých bankovek nebo mincí.⁵⁹

---

⁵⁹ Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů

Pokud Česká národní banka po provedení odborného vyjádření zjistí, že zadržaná bankovka či mince je padělaná nebo pozměněná, náhradu předložiteli neposkytuje. Naopak v opačném případě, pokud ČNB prokáže, že se jedná o bankovku či minci pravou, bez zbytečného odkladu je vrátí tomu, komu byly podle potvrzení zadrženy, nebo mu za ně poskytne náhradu tak, že mu částku odpovídající jejich nominální hodnotě vyplatí v hotovosti, převede mu ji nebo ji připíše na jím uvedený účet. Pokud se zjistí, že zadržené podezřelé bankovky nebo mince jsou pravé, ale nepodaří se je vrátit nebo za ně poskytnout náhradu, ponechá si je Česká národní banka a eviduje je na zvláštním účtu.

Pokud se ten, komu byly podezřelé bankovky nebo mince podle potvrzení zadrženy, nepřihlásí o jejich vrácení nebo náhradu za ně do pěti let ode dne jejich zadržetí, případnou tyto bankovky, mince nebo částka odpovídající jejich nominální hodnotě České národní bance.⁶⁰

---

⁶⁰Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů

8. Jednotlivé případy řešené Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje

Krajské ředitelství policie Středočeského kraje – služba kriminální policie a vyšetřování odbor hospodářské kriminality ročně prošetřuje cca 450 případů týkající se padělaných a pozměněných peněz. Převážně se jedná o padělky českých bankovek a mincí, přibližně 5 % případů se jedná zahraniční měnu EUR a USD.

Z celkového počtu výše uvedených případů pochází přibližně 80% zadržovaných padělaných bankovek z tržeb. To znamená, že různé obchodní řetězce a společnosti odvádí tržbu přes Střediska zpracování hotovosti (např. G4S, Cash Services, a.s., Loomis, a.s.). Ty při přepočítávání tržeb zjistí, že se tam nachází padělaná bankovka a nahlásí to na Policii ČR. Bohužel takových případů je velké množství a zjistit, kdo např. hypermarketu udal padělanou bankovku, je nemožné. Je to i z tohoto důvodu, že ne všechny firmy odvádí tržbu každý den, tudíž padělek mohl být ve společnosti i několik dnů. Dalším negativem je i to, že pokladní při přebírání od zákazníků, bankovky kontrolují pouze vizuálně, ale to ani není pravidlem.

Další případy, které uvedené ředitelství policie prošetřuje v rámci padělaných peněz, jsou lidé, kteří se k padělku dostanou pro ně neznámým způsobem a nevědomky je předají dál do oběhu. Tady také nelze najít pachatele, který padělek vyrobil.

Poté, jsou řešeny i případy, kde policista má jisté podezření na pachatele a některé důkazy jsou proti němu. Bohužel, tady je „chyba“ na straně trestního zákoníku, že se pachateli nepodaří prokázat úmysl. Samozřejmě, že to neplatí ve všech prověřovaných případech, ale pro policisty to není nic překvapujícího.

Při řešení případů je asi nejvíce zarážející a pro policisty nepochopitelné, když člověk převezme od další osoby padělanou bankovku, ale

v tak hrozně kvalitě, respektive se jedná o padělek zhotovený na černobílé kopírce, ještě k tomu je bankovka potištěna pouze z jedné strany. Jsou si v komentovaném trestním zákoníku uvedeny okolnosti, za kterých může být snížena schopnost rozpoznat padělek, ale to se netýká tohoto případu.

Padělaných bankovek je v rámci Středočeského kraje velké množství, ale nejvíce se jich vyskytuje na okrese Kladno.

8.1 Padělky za 1,5 milionů korun

8.1.1 Popis případu

Krajské ředitelství policie Středočeského kraje odbor hospodářské kriminality projednávalo v druhé polovině roku 2010 případ, kdy se na Kladensku a v jeho okolí začaly vyskytovat padělané bankovky v nominální hodnotě 5000 Kč, které všechny byly označovány stejným sériovým číslem.

Provedenými výslechy svědků, respektive poškozených bylo zjištěno, že padělky bankovek udává stejná žena, kdy se shodoval i její popis. Po několikátýdenním prověřování bylo zjištěno, že pachatelem je 42letá žena, která udávala padělané bankovky na různých místech v okolí Kladenska.

Po vydání příkazu k domovní prohlídce Okresním soudem Kladno byla u ženy provedena domovní prohlídka, kde bylo kriminalisty u ženy žijící v rodinném domku nalezeno 748 kusů padělaných bankovek v nominální hodnotě 1000 Kč, 2000 Kč a 5000 Kč v celkové hodnotě 1.560.000 Kč. Dále byl policisty zajištěn osobní počítač, notebook, multifunkční zařízení a další předměty k výrobě bankovek.

Policie ČR na svých webových stránkách uveřejnila tuto tiskovou zprávu: „V úterý 1. června 2010 kriminalisté obvinili 42letou ženu ze zločinu padělání a pozměňování peněz a z přečinu podvodu. V letošním roce se ve Středočeském kraji začaly objevovat falešné bankovky stejného sériového čísla. Kriminalisté z Odboru hospodářské kriminality Krajského ředitelství policie Středočeského kraje začali případ prošetřovat. Zjistili, že falešnými

bankovkami platí stále táž žena. Např. u benzinového čerpadla, v různých prodejnách a většinou na území Středočeského kraje. Po vydání příkazu k domovní prohlídce, kriminalisté u ženy žijící v rodinném domku na Kladensku našli 748 kusů padělaných bankovek v celkové hodnotě 1. 560. 000 korun. Dále zajistili osobní počítač, notebook, multifunkční zařízení, flash disc a další předměty k výrobě bankovek. Žena se zaměřovala na výrobu pětistovek, dvoustovek a tisícovek. Zadržené bankovky kriminalisté převezou do České národní banky k provedení expertizy, která stanoví stupeň zdařilosti padělků.“

8.1.2 Medializace případu

Tento případ se objevil v Lidových novinách, kdy redaktorka Markéta Chaloupská napsala tento článek: „Tři roky se dvačtyřicetileté ženě z Kladenska dařilo padělat pětistovky, tisícovky a dokonce i pětistovky. Vyráběla je na počítači a tiskárně. A byla mimořádně „šikovná“. Padělkům nechyběly žádné ochranné znaky. Vloni v létě spadla klec. Policisté v domě ženy objevili bankovky v hodnotě 1,5 milionů korun a další desítky falzifikátů v arších k dokončení.“

8.1.3 Závěr

Medializace tohoto případu středočeské kriminálce pomohla v tom, že na linku 158 se ozvala další poškozená osoba z Jižní Moravy, která policistům sdělila, že na Kladně byla na trhu prodávat proutěné košíky, kdy jí bylo ženou ve věku 40let zapláceno za zboží padělanou bankovkou v nom. hodnotě 5.000 Kč.

Mylně však bylo v článku od redaktorky Chaloupské uvedeno to, že padělaným bankovkám nechyběly žádné ochranné znaky. Padělky byly nakonec Českou národní bankou ohodnoceny stupněm č. 3 – zdařilý. Na výše uvedených padělaných bankovkách chyběl nejen vodoznak, iridiscentní pruh a

byly vyrobeny z obyčejného kancelářského papíru. Jediný ochranný znak, který se žena snažila napodobit, byl ochranný proužek.

Tato žena byla ihned vzata do Vazební věznice Ruzyně, kdy byly dány všechny důvody vazby podle § 67 trestního řádu (pachatel může uprchnout a bude se skrývat, tak aby se trestnímu stíhání vyhnul, bude působit na dosud nevyslechnuté svědky a nakonec bude opakovat trestnou činnost, pro níž je stíhán).

Přibližně v polovině roku 2011 byl vydán rozsudek České republiky, kdy byla výše uvedená žena odsouzena odnětím svobody na 5 let pro spáchání zločinu padělání a pozměnění peněz podle § 233 odstavce 1 trestního zákoníku a přečinu podvodu podle § 209 odstavce 1 trestního zákoníku. Zajímavostí a pro kriminalisty a velikou záhadou v tomto případě je, že žena se nikdy nepřiznala k výrobě výše uvedených padělaných bankovek a policie se doposud nepodařilo zjistit, kdo padělané bankovky vyrobil.

8.2 Dva kamarádi udávali padělky

8.2.1 Popis případu

Další zajímavý případ, který vyšetřovali policisté Krajského ředitelství střeďočeského kraje, se odehrál v březnu 2010 v Libčicích nad Vltavou. Šlo o dva mladistvé kamarády, kteří si u jednoho z nich doma na kopírce vyrobili několik kusů padělaných bankovek v nominální hodnotě 50 Kč, 100 Kč, 200 Kč a 500 Kč. S bankovkami v nominální hodnotě 500 Kč šli poté společně platit do místního baru k vietnamskému obchodníkovi. Ten si však padělků všiml a na mladíky zavolał Policii ČR.

8.2.2 Medializace

Tomuto případu média silně uškodila médii a chyba zřejmě nastala na straně Policie ČR. Šlo o to, že příslušný policista, který dostal případ na starost, převzal spisový materiál a začal na něm provádět veškeré procesní úkony. Stejný den byl tento případ uveřejněn na TV Prima ve známém pořadu

Krimi Zprávy. Bohužel v něm byly fotografie z domovní prohlídky, rozhovory se svědky a další skutečnosti, které v médiích neměly být zveřejněny.

Největší chyba byla však v tom, že již zmíněné fotografie z domovní prohlídky byly zveřejněny v televizi, ani by o tom vyšetřující policista věděl, respektive ani netušil, že nějaké fotografie k tomu to případu jsou k dispozici.

Na internetových stránkách obecní policie Velké Přílepy byl 6. března 2010 zveřejněn tento článek, týkající se uvedeného případu: „Dne 3. března 2010 ve večerních hodinách, byla hlídka OP požádána o součinnost Policíí ČR ve věci prověření dvou mladíků, kteří měli údajně zaplatit útratu v baru padělanými penězi. Strážníci s policií se dostavili na místo, kde zjistili, že se opravdu jedná o dva padělky bankovek nominální hodnoty 500 Kč. Osoby byly posléze předvedeny na OOP Libčice nad Vltavou, kde se doznaly, že bankovky společně vyrobily na PC tiskárně.“⁶¹

8.2.3 Závěr

Tento proces medializace se později negativně projevil na výsledích uvedených mladistvých. Nejen, že jejich advokát tuto medializace napadl, rodiče podezřelých si chtěli stěžovat, ale hlavně mladiství se chovali velmi arogantně a skoro na každou otázku odpovídali vyšetřujícímu policistovi, že už přeci vše mohl vidět v televizi a na co se ho tedy vlastně ptá.

Policie ČR chybovala, že příslušnému policistovi, který měl případ na starosti, předala pouze spisový materiál bez fotodokumentace. Aby mohla být použita pro reportáž do televize, byly fotografie a informace zveřejněny ještě dříve, než byly provedeny výslechy chlapců. V tomto případě, nebyl blíže specifikovaný policista nebo policisté, kteří případ zveřejnili do médií, tudíž ani za chybu nebyl nikdo potrestán.

---

⁶¹ <http://www.obecnipolicie.info/view.php?cislocianku=2010030002>

8.3 Partneri udávali padělky na Kladně

8.3.1 Popis případu

V polovině listopadu 2011 byl kriminalistům oznámen případ, že obvodní oddělení Kladno – Kročehlavy zadrželo v obchodním centru v Kladně mladou ženu a muže s tím, že u nich byly nalezeny padělané bankovky v nominální hodnotě 1000 Kč. Respektive šlo o to, že mladík už zhruba čtrnáct dní před tím, než šel s přítelkyní do obchodního centra, pokusil se udat padělanou tisícikorunovou bankovku v místním fastfoodu. Shodou okolností právě v obchodním centru, kde byl s přítelkyní nakupovat elektroniku (kupoval otcí novou tiskárnu, jelikož mu ji rozbil, když vyráběl padělky), ho potkal prodavač fastfoodu a poznal v něm muže, který mu před čtrnácti dny chtěl zaplatit padělanou bankovkou. Prodavač tuto skutečnost nahlásil ostraze obchodního centra, která následně zavolala Policii ČR.

Policie šetřením zjistila, že se jedná o jedenadvacetiletého muže z Kladna a jeho o tři roky mladší přítelkyni z Rakovnícka. Při osobní prohlídce byly u dívky nalezeny dvě padělané bankovky v nominální hodnotě 1000 Kč, u chlapce nebyla nalezena žádná. Postupně se oba partneři přiznali, že se v průběhu několika dní pokoušeli na benzínových stanicích, u vietnamských prodejců a v různých prodejnách udávat falešné tisícovky. V některých případech se jim padělky podařilo udat u prodejců, ale v některých si prodejci všimli, že bankovky jsou podezřelé a nevzali je.

Oba partneři byli od doby, kdy je zadržela policie, v cele předběžného zadržení, na což měla policie dle § 76 trestního řádu 48 hodinovou lhůtu. Poté se museli podezřelí buď propustit na svobodu, nebo musel být dán návrh na vzetí do vazby. V tomto případě nabyly shledány žádné důvody vazby a oba partneři byli propuštěni a vyšetřováni na svobodě.

8.3.2 Medializace

Tento případ byl popsán v Deníku regionu Kladno. Redaktorka Daniela Řečínská zveřejnila tento článek: „Velmi nekvalitní padělky tisícikorunových bankovek chtěla v hypermarketu v Americké ulici v Kladně zaplatit dvojice mladých lidí. Jedenadvacetiletý muž z Kladenska a osmnáctiletá žena z Rakovnicka chtěli vybranou elektroniku uhradit falešnými penězi na samoobslužné pokladně. Byli při tom přistiženi ostrahou nákupního centra, která zavolala městskou policii. Dvojice byla nadále odvedena do kanceláře ochranky. Zde strážníci zjistili, že žena u sebe má ještě další bankovky. Mluvčí městské policie Markéta Frölichová uvedla, že u ženy byly nalezeny tři bankovky v nom. hodnotě 1.000 Kč, z nichž dvě byly evidentně padělané. Na místo proto strážníci přivolali celorepublikovou policii, jež si případ převzala. Jak se později ukázalo, jeden z dvojice chtěl falešnými penězi platit už jednou. Tehdy se mu to také nepodvedlo. Policejní mluvčí Michaela Nováková uvedla, že následným šetřením bylo zjištěno, že muž se zhruba před čtrnácti dny pokusil padělanou bankovku uvedené nominální hodnoty zaplatit v nedaleké prodejně v Italské ulici. Vzhledem k tomu, že se i v tomto případě jednalo o velmi nekvalitní kopii peněz, pracovníci rychlého občerstvení podvod okamžitě odhalili. Jakmile výtečník zjistil, že je prozrazen, dal se na útěk. Mladá dvojice je nyní podezřelá z trestného činu padělání a pozměnění peněz a hrozí ji trest odnětí svobody od tří do osmi let.“

8.3.3 Závěr

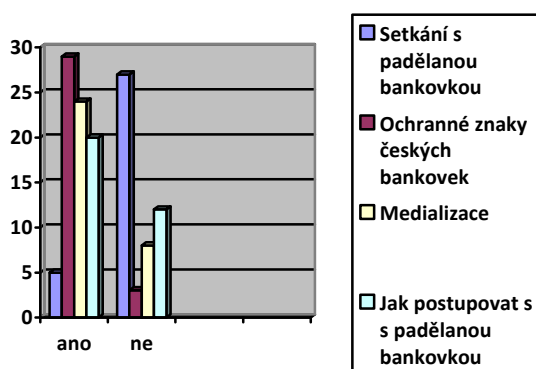
Výše uvedený článek redaktorky Daniely Řečínské se z valné většiny zakládá na pravdě. Padělky byly skutečně velmi nekvalitní, podle ČNB se jednalo o stupeň nebezpečnosti č. 4 – méně zdařilý. Jediné, v čem se článek liší od skutečnosti je, že mladá dvojice na samoobslužné pokladně platit padělky nechtěla a také se tam žádné nenašly.

9. Výzkum – role médií při rozšiřování povědomí o padělaných bankovkách

V rámci této diplomové práce byl proveden výzkum, zda lidé mají přehled o českých bankovkách, respektive zda vědí, jaké mají české bankovky ochranné prvky, zda se někdy setkali s padělkem a zda jim je známo, kam či na koho se obrátit, pokud se setkají s padělanou bankovkou či mají podezření na padělek.

Dotázáno bylo 18 žen a 14 mužů ve věku od dvaceti do šedesáti let a z rozdílných socioekonomických skupin, kteří nejsou zaměstnáni u Policie ČR nebo v bankovním sektoru.

Graf 1: povědomí lidí o padělaných bankovkách

I když se většina respondentů nikdy nesešla s padělanou bankovkou, jejich přehled o ochranných prvcích českých bankovek vyšel velmi pozitivně. Lidem je známo, že u českých bankovek by se měli zaměřit na ochranný proužek, vodoznak, papír, hodnotu bankovky. Ochranný proužek a vodoznak byla nejčastější odpověď týkající se ochranných znaků. Relativně vyrovnané odpovědi byli u otázky, zda respondent ví, jak postupovat při setkání s padělanou bankovkou.

Další otázka zněla, zda zaznamenali v posledních 6 měsících v médiích výskyt padělaných bankovek, což skoro všichni dotazovaní zaznamenali a někteří i vícekrát. Za rok 2011 registruje elektronický archiv Newton, který monitoruje denní tisk, rozhlasové a televizní pořady i zpravodajské weby, 149 článků věnovaných padělání peněz.

Téměř dvě třetiny z nich, konkrétně 87, vycházelo z pravidelně vydávaných souhrnů České národní banky, mapujících počet a hodnotu zadržených padělků za uplynulé období. Hlavní informací tak bývá nárůst nebo pokles výskytu padělků, jejich kvalita a nejčastěji padělané nominální hodnoty.

Tato zjištění nepřímo potvrzuje i jeden z oslovených respondentů, šéfredaktor zpravodajské stanice Českého rozhlasu Rádio Česko Václav Sochor. „Když zpracováváme téma padělaných bankovek, většinou vycházíme z materiálů vydávaných Českou národní bankou, ať už se jedná o statistiky výskytu nebo informace o nových ochranných prvcích. Toto téma je pro média určitě zajímavé a pro společnost důležité. Z mého pohledu jde o snadno medializovatelný problém.“

Dalších 42 článků a televizních nebo rozhlasových vystoupení se věnovalo konkrétním případům padělání a pozměnění peněz, jak byly postupně odhalovány, ať už nejprve poškozenými příjemci nebo později policií či samotnými soudy.

Zbývajících dvacet článků bylo věnovaných problematice padělání a pozměnění peněz v obecné rovině – ať už shrnující několik nedávných případů, sledující situaci v sousedních zemích nebo působících jako prevence a osvěta pro jejich čtenáře, diváky a posluchače.

Problematika padělaných peněz se tak v médiích objevuje relativně často, o to více zarážející je nízké povědomí o tom, jak naložit s padělanými penězi, které potvrdil realizovaný výzkum.

I když média o výskytu falešných bankovek informují pravidelně a při mnoha příležitostech, preventivní a osvětovou funkci články asi příliš neplní, což opět dokládá komentář Václava Sochora: „Česká národní banka i Policie ČR se snaží aktivně šířit informace o padělcích peněz. Ale se dá říci, že těch případů zase není tolik, aby to lidi ovlivnilo. Navíc jsem si u některých médiích

všiml zajímavé nepřesnosti, kdy zazní informace, že se jedná o vysoce kvalitní padělky, policejní zpráva většinou hovoří o méně zdařilých, které by mělo jít rozpoznat na první pohled. Poškození se ale většinou padělků všimnou příliš pozdě, protože nevěnují dostatečnou pozornost ochranným prvkům.“

ZÁVĚR

V diplomové práci s názvem „Úloha médií při informování o problematice padělaní a pozměnění peněz“ jsem se snažila objasnit problematiku padělaných a pozměněných peněz a to z pohledu trestního práva, vlastních zkušeností prožitých v rámci zaměstnání u Policie ČR a hlavně z pohledu médií a jejich role při informování o této závažné problematice.

Cílem této práce bylo popsat tuto problematiku a vysvětlit, že padělaní a pozměnění peněz není nějaká zábavná hra, ale závažný trestný čin, který ročně připravuje stát o nemalé peníze. Popsala jsem, nejčastější pohnutky pachatelů pro spáchání tohoto trestného činu, obvyklé charakteristiky pachatelů a věnovala se i stoupající účasti mladistvých a nezletilých pachatelů při páchaní této trestné činnosti.

Důležitou roli při informování o problematice padělaných peněz hrají média. Podle odborníků a výstupů z praktické části mé práce se zdá, že česká veřejnost stále nemá dostatek informací o tom, jak rozpoznat padělanou bankovku od pravé a neví kam padělek donést, když se s ním setká. Proto jsem se snažila práci popsat způsoby a pravidla spolupráce Policie ČR, České národní banky a médií, protože všechny tyto instituce spolu při informování o výskytu padělků spolupracují a podílejí se tak na prevenci této závažné trestné činnosti, ohrožující nejen banky, ale i peněženky občanů.

V praktické části jsem kromě role médií při informování o problematice padělaní peněz a způsobech nebo metodách tohoto procesu popsala tři konkrétní případy, se kterými jsem se detailně seznámila. Na jejich příkladu jsem definovala různé přístupy sdělovacích prostředků a pokusila se určit, jak medializace případy ovlivnila.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

- SINGER, Miroslav, et al. *Česká měna-panttheon českých bankovek*.
1.vyd. Praha: Dny české státnosti o.p.s., 2011. ISBN 978-80-904980-0-6
- BROŽ, J., HRADECKÝ, M. *Platební prostředky jejich ochrana padělání*
1.vyd. Praha: Tiskárny MV, 2008. ISBN – 80-7312-055-0
- HLINKA, B., RADOMĚRSKÝ, P. *Peníze celého světa*.
1.vyd. Praha: Mladá Fronta, 1991. ISBN – neuvedeno
- NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M. *Trestní Kodexy a související předpisy*.
2. doplněné vydání. Praha: Erounion, 2002. ISBN 80-7317-009-4
- JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*.
1.vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7
- HLINKA B., RADOMĚRSKÝ P., *Peníze, poklady, padělky (mince a jejich nálezy na Československém území)*
1.vyd. Praha: Orbis, 1975, ISBN – neuvedeno.
- HLINKA, B., *Atentáty na peníze*,
1.vyd., Praha: Svoboda, 1987, ISBN - neuvedeno
- JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Masová média*.
1.vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3
- VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem*.
1.vyd. Olomouc: Anag, 2011. ISBN 978-80-7263-677-8
- STRÍŽ, Igor, et al. *Trestní zákoník a trestní řádu-průvodce trestněprávními předpisy s judikaturou*.
1.vyd. Praha: Linde Praha, 2010. ISBN 978-80-7201-802-4
- McQUAIL, D., *Úvod do teorie masové komunikace*.
2.vyd. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-714-0
- McLUHAN, M., *Jak rozumět médiím (extenze člověka)*.
2. vyd. Praha: Mladá Fronta. 2011. ISBN 978 – 80- 204 – 2409-9

Bulletin francouzské asociace soukromých podnikatelů (Association française des entreprises privées), 26. 1. 1988. Výtisk dostupný v knihovně České národní banky.

Internetové odkazy dostupné k 10. 3. 2012:

http://www.zlate-mince.cz/OM9_Ceskoslovenska_mena.htm

<http://coins.blog.cz/0811/vyvoj-papirovych-platidel-od-roku-1918>

www.cnb.cz

<http://www.papirovaplatidla.cz/informace/ochrann-prvky>

<http://policie.cz/clanek/skimming.aspx>

http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/

<http://www.policie.cz/clanek/padelky-za-1-5-mil.aspx>

www.usa.gov

www.ecb.int

Zákony:

Zákon č. 218/2003 Sb., *o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)*

Zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*

Zákon č. 140/1961 Sb., *Trestní zákon*

Zákon č. 141/1961 Sb., *Trestní řád*

Zákon č. 136/2011 Sb., *o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů*

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 49/2009, *kterým se mění závazný pokyn policejního prezidenta č. 87/2006, kterým se stanoví zásady poskytování informací Policií České republiky veřejnosti prostřednictvím veřejných sdělovacích prostředků.*

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

- OBRÁZEK 1: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 100 KČ
- OBRÁZEK 2: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 200 KČ
- OBRÁZEK 3: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 500 KČ
- OBRÁZEK 4: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 1000 KČ
- OBRÁZEK 5: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 2000 KČ
- OBRÁZEK 6: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 5000 KČ
- OBRÁZEK 7: VODOZNAK
- OBRÁZEK 8: OCHRANNÝ OKÉNKOVÝ PROUŽEK
- OBRÁZEK 9: OCHRANNÁ VLÁKNA
- OBRÁZEK 10: SOUTISKOVÁ ZNAČKA
- OBRÁZEK 11: SKRYTÝ OBRAZEC
- OBRÁZEK 12: OPTICKY PROMĚNLIVÁ BARVA
- OBRÁZEK 13: IRIDISCENTNÍ PRUH
- OBRÁZEK 14: MIKROTEXT
- OBRÁZEK 15: EURION KONSTELACE
- OBRÁZEK 16: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 1 USD
- OBRÁZEK 17: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 2 USD
- OBRÁZEK 18: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 5 USD
- OBRÁZEK 19: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 10 USD
- OBRÁZEK 20: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 20 USD
- OBRÁZEK 21: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 50 USD
- OBRÁZEK 22: BANKOVKA V NOM. HDONOTĚ 100 USD
- OBRÁZEK 23: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 500 USD
- OBRÁZEK 24: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 1000 USD
- OBRÁZEK 25: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 5000 USD
- OBRÁZEK 26: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 10000 USD
- OBRÁZEK 27: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 100000 USD
- OBRÁZEK 28: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 5 EUR
- OBRÁZEK 29: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 10 EUR
- OBRÁZEK 30: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 20 EUR
- OBRÁZEK 31: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 50,EUR
- OBRÁZEK 32: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 100 EUR
- OBRÁZEK 33: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 200 EUR
- OBRÁZEK 34: BANKOVKA V NOM. HODNOTĚ 500 EUR
- OBRÁZEK 35: BANKOMAT SE SKIMMOVACÍM ZAŘÍZENÍM
- OBRÁZEK 36: FALEŠNÝ PANEL NA BANKOMAT S USB KABELEM

Seznam tabulek

TABULKA 1: PADĚLANÉ A POZMĚNĚNÉ BANKOVKY A MINCE ZADRŽENÉ V OBĚHU A POLICIÍ ČR NA ÚZEMÍ ČR – ROK 2011

TABULKA 2: PADĚLANÉ A POZMĚNĚNÉ BANKOVKY A MINCE ZADRŽENÉ V OBĚHU A POLICIÍ ČR NA ÚZEMÍ ČR – ROK 2010

Seznam grafů

GRAF 1: POVĚDOMÍ LIDÍ O PADĚLANÝCH BANOVKÁCH

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A – ÚMLUVA O POTÍRÁNÍ PENĚZOKAZECTVÍ Č. 15/1932 SB..... **CHYBA!**
ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.

PŘÍLOHY

Příloha A – Úmluva o potírání penězokazectví č. 15/1932 Sb.

ÚMLUVA

o potírání penězokazectví č. 15/1932 Sb.

Jménem republiky Československé.

Jménem republiky Československé,

Albánie, Německa, Spojených států amerických, Rakouska, Belgie, Velké Británie, Irska a britských zemí zámořských, Indie, Bulharska, Číny, Kolumbie, Kuby, Dánska, Svobodného města Gdanska, Španělska, Francie, Řecka, Maďarska, Itálie, Japonska, Lucemburska, Monaka, Norska, Panamy, Nizozemí, Polska, Portugalska, Rumunska, Království Srbů, Chorvatů a Slovinců, Svazu Sovětských Socialistických Republik a Švýcarska

byla sjednána tato Úmluva, Protokol a Fakultativní protokol:

President republiky Československé:

Dr. Jaroslava Kallaba,

profesora mezinárodního a trestního práva na universitě v Brně;

kteří předloživše své plné moci, a shledavše je v dobré a náležité formě, shodli se na těchto ustanoveních:

PRVNÍ ČÁST

Čl. 1.

Vysoké Smluvní Strany uznávají, že za nynějších okolností jsou pravidla obsažená v první části této Úmluvy nejúčinnějším prostředkem, jak čelit penězokazectví a je potírati.

Čl. 2.

Slovem "peníze" se v této Úmluvě rozumějí peníze papírové, zahrnujíc v to bankovky, i kovové peníze, jež jsou v oběhu podle zákona.

Čl. 3.

Pro obecný trestný čin bude potrestán:

1. kdo podvodně falešné peníze jakkoli zhotovuje nebo kdo porušuje peníze, necht' k tomu použije jakéhokoli prostředku;
2. kdo podvodně falešné peníze uvádí do oběhu;
3. kdo cokoli podniká k tomu konci, aby falešné peníze uvedl do oběhu, dovezl do státu, přijal nebo si opatřil, věda, že jsou falešné;
4. kdo se o tyto trestné činy pokusí a kdo se jich úmyslně zúčastní;
5. kdo podvodně zhotovuje, přijímá nebo si opatří nástroje neb jiné předměty, které jsou podle své povahy určeny k výrobě falešných peněz neb k porušení peněz.

Čl. 4.

Každý z činů uvedených v článku 3., byly-li spáchány v různých státech, třeba pokládati za samostatný trestný čin.

Čl. 5.

S hlediska trestnosti nelze rozlišovati skutkové podstaty stanovené v článku 3. podle toho, zda jde o měnu vlastní či cizí; toto ustanovení nelze činiti závislým na podmínce vzájemnosti předepsané ať zákonem či smlouvou.

Čl. 6.

Státy, které připouštějí zásadu mezinárodní zpětnosti, uznávají odsouzení v cizině pro některý z činů uvedených v článku 3. za podmínek předepsaných jejich zákony za podklad takové zpětnosti.

Čl. 7.

Pokud vlastní zákonodárství dovoluje, aby se soukromý účastník připojil k řízení, budou míti cizinci, zahrnujíc v to po případě i onu Vysokou Smluvní Stranu, jejíž měna byla padělána, jako soukromí účastníci všechna práva, která zákony státu, kde se řízení koná, přiznávají vlastním státním občanům.

Čl. 8.

Státy, které neuznávají zásady vydávání vlastních příslušníků, jsou povinny trestati vlastní občany, kteří se dopustí v cizině činů uvedených v článku 3. a pak se vrátí na území svého státu, stejně jako kdyby čin byl spáchán na jejich území; to platí i v tom případě, že vinník nabude státního občanství teprve po spáchání trestného činu.

Tohoto ustanovení nelze užítí, nemohlo-li by v takovém případě býti povoleno vydání cizince.

Čl. 9.

Cizinci, kteří se dopustili v cizině činů uvedených v článku 3. a zdržují se na území státu, jehož zákonodárství přijalo jako obecné pravidlo zásadu, že trestné činy mají být trestány, i když byly spáchány v cizině, mají být potrestáni stejně, jako kdyby čin byl spáchán na tomto území.

Povinnost stíhati závisí na podmínce, že o vydání bylo žádáno a že dožádaný stát nemůže vydati vinníka z důvodu, který nijak nesouvisí s trestným činem.

Čl. 10.

Skutkové podstaty uvedené v článku 3. jsou zahrnuty samy sebou ve vydávacích trestných činech ve všech smlouvách o vydávání zločinců, které jednotlivé Vysoké Smluvní Strany mezi sebou sjednaly nebo sjednají.

Vysoké Smluvní Strany, které vydání zločinců nečiní závislým na existenci smlouvy nebo podmínce vzájemnosti, uznávají, že skutkové podstaty uvedené v článku 3. jsou zahrnuty již od této doby mezi trestné činy, pro které si povolí vydání.

Vydání zločince se povolí podle práva státu o to dožádaného.

Čl. 11.

Falešné peníze, nástroje a ostatní předměty řečené v článku 3., č. 5., se zabaví a prohlásí za propadlé. Tyto peníze, nástroje a předměty, byly-li prohlášeny za propadlé, se na žádost vydají buď vládě nebo cedulové bance, o jejíž měnu běží, ačli nejde o věci doličné, jichž uschování v trestním archivu stanoví zákony státu, kde se konalo řízení, neb o vzorky, jež by bylo vhodné odevzdati ústředně, o níž se mluví v článku 12. Všechny tyto předměty nutno vždy učiniti nezpůsobilými k užití.

Čl. 12.

V každém státě má organizace pátrání v oboru penězokazectví být svěřena v rámci vnitřních zákonů zvláštní ústředně.

Tato ústředna má být v úzkém styku:

a s cedulovými ústavy;

b s policejními úřady uvnitř státu;

c s ústřednami ostatních států.

Má soustřeďovati v každém státě všechny zprávy, které mohou usnadnit obranu proti penězokazectví a jeho potlačení.

Čl. 13.

Ústředny jednotlivých států budou si vzájemně dopisovati přímo.

Čl. 14.

Pokládá-li to za vhodné, má každá ústředna u ústředen ostatních států uložit sbírku pravých, avšak znehodnocených vzorků peněz.

V stejném rozsahu má cizím ústřednám pravidelně podávati zprávu a poskytovat jim všechny potřebné informace:

a o nových emisích peněz ve svém státě;

b o stažení peněz a o konečné lhůtě k jich výměně.

Vyjmajíc případy významu pouze místního má každá ústředna, pokládá-li to za vhodné, oznamovati cizím ústřednám:

1. objevení falešných peněz. K zprávě o falšování bankovek nebo státovek se připojí technický popis padělků, který opatří pouze cedulový ústav, jehož peníze byly falšovány; zaslati nutno fotografický snímek a podle možnosti exemplář falešných peněz. V naléhavých případech lze zaslati zúčastněným ústřednám důvěrnou zprávu a povšechný popis, opatřený policejními úřady; tím nejsou dotčeny zpráva ani technický popis, o nichž se shora činí zmínka;

2. pátrání, stíhání, zatčení, odsouzení a vypovězení penězokazů, nebo změnu jejich pobytu a všechny vhodné zprávy, zvláště popisy osob, otisky prstů a podobenky penězokazů;

3. podrobné zprávy o objevu výroby, s udáním, zda toto odhalení umožnilo zabavit všechny padělky, které byly dány do oběhu.

Čl. 15.

Zástupci ústředen Vysokých Smluvních Stran budou za účasti zástupců cedulových bank a zúčastněných ústředních úřadů konati občasné porady k tomu konci, aby v otázkách týkajících se obrany proti penězokazectví a jeho potírání byla zajištěna, zdokonalena a vybudována přímá mezinárodní součinnost. Na některé z těchto porad bude možno pojednati o organisaci a o kontrole mezinárodní ústředny pro zpravodajství.

Čl. 16.

Dožádání o právní pomoc v řízení pro trestné činy uvedené v článku 3 budou zasílána:

a především přímo mezi soudy (úřady), nebo skrze ústředny;

b v přímém styku mezi ministry spravedlnosti obou států nebo tak, že úřad dožadujícího státu předloží dožádání přímo ministru spravedlnosti dožádaného státu;

c prostřednictvím diplomatického nebo konzulárního zástupce dožadujícího státu v státě dožádaném; tento zástupce pošle dožádání přímo příslušnému soudu (úřadu) neb úřadu, který bude k tomu určen vládou dožádaného státu, a přijme přímo od tohoto soudu neb úřadu listiny o vykonaném dožádání.

V případech a) a c) bude opis dožádání o právní pomoc vždy zároveň předložen i vyššímu úřadu dožádaného státu.

Není-li o tom jiné dohody, sepíše se dožádání o právní pomoc v jazyku dožadujícího úřadu, při tom zůstává dožádanému státu vyhrazeno žádati o překlad do svého jazyka, ověřený úřadem dožadujícím.

Každá Vysoká Smluvní Strana oznámí každé z ostatních Vysokých Smluvních Stran jeden nebo několik způsobů dopisování, které uznává pro dožádání této Vysoké Smluvní Strany.

Dokud některá Vysoká Smluvní Strana neučiní takové oznámení, zachová v příčině dožádání o právní pomoc svůj dosavadní postup.

Za výkon dožádání o právní pomoc nelze žádati náhradu poplatků neb jiných výdajů kromě poplatků znaleckých.

Tento článek nelze vykládati tak, že Vysoké Smluvní Strany jsou povinny v trestních věcech dovoliti takové důkazní řízení, které se neshoduje s jejich zákonem.

Čl. 17.

Účast kterékoli Vysoké Smluvní Strany na této Úmluvě nelze vykládati tak, že se dotýká jejího stanoviska k obecné otázce o příslušnosti k trestní pravomoci jako k otázce mezinárodního práva.

Čl. 18.

Tato Úmluva se nedotýká zásady, že trestné činy uvedené v článku 3. se v každém státě kvalifikují, stíhají a posuzují podle obecných zásad jeho vnitřního zákonodárství, nikdy však se nesmí těmto činům zaručiti beztrestnost.

DRUHÁ ČÁST.

Čl. 19.

Vysoké Smluvní Strany se shodují, že veškeré spory, které by mezi nimi mohly vzniknouti při výkladu neb užívání této Úmluvy, budou předloženy, nebude-li je možno vyřídití přímým jednáním, Stálému dvoru mezinárodní spravedlnosti, aby o nich rozhodl. Nemají-li Vysoké Smluvní Strany, mezi nimiž dojde ke sporu, nebo některá z

nich účasti na Protokolu z 16. prosince 1920 o Stálém dvoru mezinárodní spravedlnosti, bude tento spor podle jejich přání a podle ústavních předpisů každé z nich předložen buď Stálému dvoru mezinárodní spravedlnosti nebo rozhodčímu soudu zřízenému podle úmluvy z 18. října 1907 o pokojném vyřizování mezinárodních sporů nebo některému jinému rozhodčímu soudu.

Čl. 20.

Tato Úmluva, jejíž francouzské i anglické znění jest stejně autentické, bude míti dnešní datum; až do 31. prosince 1929 bude možno ji podepsati jménem kteréhokoli člena Společnosti Národů a jménem kteréhokoli státu nečlena, kteří byli zastoupeni na konferenci, která vypracovala tuto Úmluvu, nebo kterému rada Společnosti Národů zaslala vyhotovení této Úmluvy.

Tato Úmluva bude ratifikována. Listiny ratifikační budou odevzdány generálnímu sekretáři Společnosti Národů, který zpraví všechny členy Společnosti Národů, jakož i státy nečleny, uvedené v předešlém odstavci, o tom, že je obdržel.

Čl. 21.

Od 1. ledna 1930 bude možno k této Úmluvě přistoupiti jménem kteréhokoli člena Společnosti Národů nebo kteréhokoli státu nečlena podle článku 20., který tuto Úmluvu nepodepsal.

Listiny o přístupu budou odevzdány generálnímu sekretáři Společnosti Národů, který zpraví všechny členy Společnosti Národů, jakož i státy nečleny uvedené v řečeném článku o tom, že je obdržel.

Čl. 22.

Státy, které jsou ochotny ratifikovati Úmluvu podle druhého odstavce článku 20. nebo k ní přistoupiti podle článku 21., které si však přejí, aby směly učiniti výhrady o provádění Úmluvy, mohou o svém úmyslu zpraviti generálního sekretáře Společnosti Národů. Generální sekretář Společnosti Národů oznámí tyto výhrady bez odkladu Vysokým Smluvním Stranám, jejichž jménem byla uložena listina o ratifikaci neb o přístupu a otáže se jich, nemají-li námitek. Neučiní-li žádná z Vysokých Smluvních Stran ve lhůtě šesti měsíců od uvedeného oznámení námítka, bude se míti za to, že ostatní Vysoké Smluvní Strany souhlasí s tím, aby stát, který učinil výhradu, se zúčastnil na Úmluvě s řečenou výhradou.

Čl. 23.

Ratifikace kterékoli Vysoké Smluvní Strany nebo její přístup k této Úmluvě znamenají, že jejich zákonodárství a správní organizace jsou ve shodě s pravidly, obsaženými v této Úmluvě.

Čl. 24.

Neprohlásí-li některá Vysoká Smluvní Strana při podpisu, při ratifikaci nebo přístupu opak, nevztahují se ustanovení této Úmluvy na osady, zámořská území, protektoráty nebo na území pod suverenitou nebo pod mandátem.

Vysoké Smluvní Strany budou však mít právo, přistoupiti k Úmluvě za podmínek článků 21. a 23. za své osady, zámořské državy, za protektoráty a za území pod suverenitou nebo pod mandátem. Vyhrazuji si rovněž právo Úmluvu odděleně vypověděti podle ustanovení článku 27.

Čl. 25.

Tato Úmluva nevstoupí v účinnost, dokud nebude ratifikována nebo dokud k ní nepřistoupí pět členů Společnosti Národů nebo států nečlenů. Nabude účinnosti devadesátého dne potom, kdy generální sekretář Společnosti Národů obdrží pátou ratifikaci nebo zprávu o přístupu.

Čl. 26.

Každá ratifikace nebo přístup, k nimž dojde potom, kdy se Úmluva stala účinnou podle článku 25., nabude účinnosti devadesátého dne po tom, kdy generální sekretář Společnosti Národů je obdržel.

Čl. 27.

Tuto Úmluvu bude možno vypověděti jménem kteréhokoli člena Společnosti Národů nebo státu nečlena písemným oznámením generálnímu sekretáři Společnosti Národů, který o tom zpraví všechny členy Společnosti Národů a státy nečleny, uvedené v článku 20. Výpověď nabude účinnosti za rok potom, kdy ji generální sekretář Společnosti Národů obdrží; bude mít platnost jen vůči té Vysoké Smluvní Straně, jejímž jménem byla dána.

Čl. 28.

Tato Úmluva bude zaregistrována generálním sekretářem Společnosti Národů v den, kdy vstoupí v platnost.

Čemuž na svědomí podepsali výše jmenovaní zmocněnci tuto Úmluvu.

Dáno v Ženevě dvacátého dubna roku tisícího devítistého dvacátého devátého v jediném exempláři, který zůstane uložen v archivu Společnosti Národů a jehož ověřené opisy budou zaslány všem členům Společnosti Národů a státům nečlenům uvedeným ve článku 20.

Příl.

Protokol

I.

Vysvětlivky.

Přistupující k podpisu Úmluvy s dnešním datem prohlašují podepsaní zmocněnci, že v příčině jednotlivých ustanovení Úmluvy přijímají níže uvedené vysvětlivky:

Je shoda v tom, že

1. padělání okolkování na bankovce, jehož účelem jest, aby bankovka se stala platnou v určitém státě, jest paděláním bankovky;

2. Úmluva nedotýká se práva Vysokých Smluvních Stran upravití vlastním zákonodárstvím podle svého uznání systém vyloučení a zrušení trestnosti, jakož i právo milosti a amnestie;

3. zásada vyslovená v článku 4. Úmluvy nemění nikterak pravidla platná v státě o ukládání trestu při střetu trestných činů. Zásada ta nebrání také, aby osoba, která je zároveň i padělatelem i rozšiřovatelem, byla stíhána jen jako padělatel;

4. povinnost vyřizovati soudní dožádání se Vysokým Smluvním Stranám ukládá jen v mezích daných jejich zákonodárstvím.

II.

Výhrady.

Vysoké Smluvní Strany, které činí níže uvedené výhrady, činí je podmínkou pro přijetí Úmluvy se své strany; ostatní Vysoké Smluvní Strany přijímají účast oněch s uvedenými výhradami.

1. Vláda indická činí výhradu, že článek 9. nebude platiti pro Indii, kde do pravomoci moci zákonodárné nenáleží potvrditi pravidlo vyslovené v uvedeném článku.

2. Dokud nejsou skončena jednání o zrušení konsulárního soudnictví, které trvá dosud v prospěch příslušníků některých mocností, nemůže vláda čínská přijmouti článek 10. o obecném závazku, že vláda povolí vydání cizince pro obvinění z penězokazectví, vznesené státem třetím.

3. Delegation Svazu Sovětských Socialistických Republik vyhrazuje své vládě, hledíc k ustanovení článku 20., právo zaslati, bude-li si toho přát, svoji listinu ratifikační jinému státu, aby její opis odevzdal generálnímu sekretáři Společnosti Národů, aby učinil o tom sdělení všem státům, které Úmluvu podepsaly nebo k ní přistoupily.

III.

Prohlášení

Švýcarsko

Přistupuje k podpisu Úmluvy prohlásil zástupce Švýcarska:

"Spolková rada švýcarská nemůže převzít závazek o trestních ustanoveních Úmluvy, dokud nebude kladně rozhodnuto o zavedení sjednoceného zákoníka trestního ve Švýcarsku, a upozorňuje, že proto nemůže určit lhůtu ratifikace Úmluvy.

Spolková rada švýcarská je však ochotna provádět v rozsahu své pravomoci správní ustanovení Úmluvy, jakmile se stane účinnou podle článku 25."

Svaz Sovětských Socialistických Republik.

Přistupuje k podpisu Úmluvy prohlásil zástupce Svazu Sovětských Socialistických Republik:

"Delegace Svazu Sovětských Socialistických Republik přijímajíc ustanovení článku 19. prohlašuje, že vláda Svazu nezamýšlí, pokud se jí týče, dovolávat se pravomoci Stálého dvoru mezinárodní spravedlnosti.

Delegace Svazu Sovětských Socialistických Republik prohlašuje dále výslovně, že v tom, že přijímá ustanovení téhož článku, že spory, které by nemohly být vyřízeny přímým jednáním, mají podléhati jakémukoli jinému rozhodčímu řízení s výjimkou Stálého dvoru mezinárodní spravedlnosti, nemá se spatřovati změna stanoviska vlády Svazu na všeobecnou otázku arbitráže jako prostředku k vyřizování sporů mezi státy."

Pokud tento Protokol obsahuje závazky Vysokých Smluvních Stran, má stejnou platnost a závaznost i trvání jako dnešní Úmluva a pokládá se za její nedílnou část.

Tomu na svědomí podepsaní připojili své podpisy na konci Protokolu.

Dáno v Ženevě, dne dvacátého dubna roku jeden tisíc devět set dvacet devět v jediném vyhotovení, které bude uloženo v archivech Sekretariátu Společnosti Národů; ověřený opis bude odevzdán všem členům Společnosti Národů a státům nečlenům, které byly zastoupeny na konferenci.

Albanie

Dr. Stavro Stavri

Německo

Dr. Erich Kraske

Dr. Wolfgang Mettgenberg

Vocke

Spojené Státy Americké

Hugh R. Wilson

Rakousko

Dr. Bruno Schultz

Belgie

Servais

Velká Británie a Severní Irsko, jakož i za všechny části britské říše, jež nejsou samostatnými členy Společnosti Národů

John Fischer Williams

Leslie S. Brass

Indie

Vernon Dawson

Facultativní protokol.

Oceňující významný pokrok v potírání penězokazectví, kterého bylo dosaženo dnešní Úmluvou o potírání penězokazectví, zavazují se Vysoké Smluvní Strany, které podepsaly tento Protokol s výhradou ratifikace, že ve vzájemných stycích při vydávání zločinců budou skutkové podstaty uvedené v článku 3. zmíněné Úmluvy pokládati za obecné trestné činy.

Vydání bude povoleno podle práva platného v státě dožádaném.

S výhradou níže uvedených ustanovení platí, hledíc na tento Protokol, ustanovení druhé části řečené Úmluvy:

1. Tento Protokol může být podepsán podle článku 20. Úmluvy jménem kteréhokoli státu - člena Společnosti Národů a kteréhokoli státu nečlena - jenž byl zastoupen na konferenci a Úmluvu podepsal nebo podepíše nebo jemuž Rada Společnosti Národů zašle vyhotovení Úmluvy.

2. Protokol nabude účinnosti, až bude ratifikován nebo až k němu přistoupí tři státy, které jsou členy Společnosti Národů nebo které členy jejími nejsou.

3. Ratifikace tohoto Protokolu a přístup k němu nezávisí na ratifikaci neb na přístupu k Úmluvě.

Tomu na svědomí zmocněnci níže vyjmenovaní podepsali tento Protokol.

Dáno v Ženevě v jediném vyhotovení, které tvoří přílohu Úmluvy o potírání penězokazectví, dne dvacátého dubna jeden tisíc devět set dvacet devět.

Rakousko

Dr. Bruno Schultz

Kolumbie

A. J. Restrepo

Prozkoumajše tuto Úmluvu, Protokol a Fakultativní protokol schvalujeme a potvrzujeme je.

Tomu na svědomí jsme tento list podepsali a k němu pečeť republiky Československé přitisknouti dali.

V Bystřičce dne 20. srpna léta tisícího devítistého třicátého prvého.

President republiky Československé:

T.G. Masaryk v.r.

Ministr zahraničních věcí:

Dr. Edvard Beneš v.r.

Vyhlašuje se s tím, že ratifikační listina republiky Československé byla uložena v sekretariátě Společnosti Národů dne 12. září 1931, takže Úmluva nabyla pro republiku Československou podle článku 25. mezinárodní působnosti dnem 11. prosince 1931.

Smlouvou, Protokolem a Fakultativním protokolem jsou vázány tyto státy:

Španělsko (datum deposice 28./IV. 1930), Bulharsko (datum deposice 22./V. 1930), Estonsko (datum deposice 30./VIII. 1930), Portugalsko (datum deposice 18./IX. 1930), Jugoslavie (datum deposice 24./XI. 1930), Norsko (datum deposice 16./III. 1931), Řecko (datum deposice 19./V. 1931), Rakousko (datum deposice 25./VI. 1931), Svaz Sovětských Socialistických Republik (datum deposice 13./VII. 1931), Československo (datum deposice 12./IX. 1931) a Monako (datum deposice 21./X. 1931).

Rumunsko ratifikovalo pouze Fakultativní protokol (datum deposice 10./XI. 1930).

Dánsko s Islandem složilo ratifikační listinu dne 19./II. 1931 s výhradou, že Úmluva s Protokolem nabude účinnosti, pokud jde o Dánsko, až vstoupí v platnost trestní zákoník dánský z 15./IV. 1930.

Dr. Beneš v.r.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Pavla Zatloukalová

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Úloha médií při informování o problematice padělaní a pozměnění peněz

Rok: 2012

Počet stran textu bez příloh: 84

Celkový počet stran příloh: 13

Počet titulů české literatury a pramenů: 19

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 3

Počet internetových zdrojů: 9

Vedoucí práce: PhDr. Helena Havlíková